

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Onnistunut soveltavan liikunnan tapahtuma

Koulutusmateriaali tapahtuman järjestämiseen

Anu Hämäläinen ja Anne Karvinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Toukokuu / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anu Hämäläinen ja Anne Karvinen	Sivumäärä 43 ja 18 liitesivua
Työn nimi Onnistunut soveltavan liikunnan tapahtuma. Koulutusmateriaali tapahtuman järjestämiseen.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Anita Saaranen-Kauppinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta, Riikka Juntunen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyömme tilaajana toimi Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry. VAU:lla oli tarve koota työntekijöidensä hiljainen tieto soveltavan liikunnan liikuntatapahtuman järjestämisestä koulutusmateriaaliksi. Koulutusmateriaalin tarkoituksena on auttaa uusia työntekijöitä tapahtuman järjestämiseen liittyvissä asioissa.</p> <p>Opinnäytetyömme tavoitteena oli koota tapahtumanjärjestämiseen liittyvät elementit ja huomioitavat asiat koulutusmateriaaliksi. Toimme oppaassa esille yhteisöpedagogisen näkökulman tapahtuman järjestämisessä. Opinnäytetyömme avulla tapahtumien järjestäjät pystyvät huomioimaan erityisliikkujien tarpeet sekä säästämään aikaa omassa työssään selkeiden ohjeiden ansiosta. Tarkoituksena oli selvittää laajasti mitä kaikkea tulee ottaa huomioon järjestettäessä tapahtumia.</p> <p>Yhteisöpedagogin ammattitaito tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa pedagogisella ja reflektiivisellä työotteellaan tapahtumien henkeen ja osallistujien osallisuuden kokemuksiin. Työn tarkoituksena on tarjota informaatiota soveltavan liikunnan työkentästä yhteisöpedagogeille sekä muille tapahtumien parissa työskenteleville. Työn on tarkoitus olla hyödyksi kaikille tahoille, jotka järjestävät vammaisille tai vammattomille tapahtumia.</p> <p>Opinnäytetyömme aineiston keräsimme teemahaastatteluilla, jotka teimme neljälle VAU:n työntekijälle. Analysoimme haastattelut teemoittelun kautta. Toisena menetelmänä käytimme benchmarkkausta, jossa hyödynsimme kahta hyväksi havaittua liikuntatapahtumien opasta sekä yhtä liikuntatapahtuman tarkistuslistaa. Benchmarkkauksessa vertailimme kehittävällä otteella omaa työtämme näihin hyvin toimiviin malleihin.</p> <p>Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry koki saaneensa tästä työstä tarpeellisen ja kaipaamansa koulutusmateriaalin käyttöönsä. Organisaatio pystyy hyödyntämään materiaalin välittömästi haluamallaan tavalla. Koulutusmateriaalin sisältöä työtilaaja voi muokata tulevaisuudessa tarpeen mukaan. Tulevaisuus näyttää miten paljon käyttöä koulutusmateriaalilla on ja miten se toimii käytännössä. Uskomme tämän hiljaisen tiedon keräämisen olleen hyödyksi organisaatiolle.</p>	
Asiasanat Vammaisuus, hiljainen tieto, soveltavan liikunnan tapahtuma, osallisuus, teemahaastattelu	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Anu Hämäläinen and Anne Karvinen	Number of Pages 43 and 18 pages of attachments
Title A successful adapted sport event. An educational material for planning an event.	
Supervisor(s) Anita Saaranen-Kauppinen	
Subscriber and/or Mentor Finnish Sports Association for Persons with Disabilities (VAU) Riikka Juntunen	
Abstract <p>The thesis was commissioned by the Finnish Sports Association for Persons with Disabilities (VAU) which is an organisation that plans, executes and develops sports and physical activity for physically and intellectually disabled people, visually impaired people and transplant recipients.</p> <p>Adapted sport events include things that many people do not even realize. When you plan an event for special groups you have to take many issues into account. Employees in the Finnish Sports Association for Persons with Disabilities (VAU) have know-how how to observe the right things. The tacit knowledge is one of this information that helps for example new employees organize events easier.</p> <p>In this thesis we collect this know-how into a electronic tool that can be an educational material for new employees. It offers information that is important to know when organizing an event for special groups. One of the objectives of thesis is that it tells how important it is to notice accessibility. Another objective is raising group spirit including participation, motivation and the importance of peer group. Lastly it is important to notice that marketing and communication are quite different with special groups.</p> <p>As methods we used four theme interviews for employees of VAU and we also benchmarked two other manual books on how to organize sport events. In the future this Power Point tool expedites and clarifies work of employees and saves time. Because this manual is an electronic version it is very easy to update if necessary.</p>	
Keywords Disability, tacit knowledge, applied sport events, participation, theme interview	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön tilaaja	6
1.2 Tilaajan kohderyhmät	7
2 HILJAINEN TIETO TYÖYHTEISÖSSÄ	11
2.1 Implisiittinen ja eksplisiittinen tieto	12
2.2 Mentoroinnin hyödyt ja tiedon esiin saaminen	13
2.3 Hiljaisen tiedon vaikutus työn sujuvuuteen	14
3 SOVELTAVA LIIKUNTA	15
3.1 Erityisliikunnan määrittelystä soveltavaan liikuntaan	17
3.2 Soveltava liikunta ja sen muutokset	18
3.3 Esteettömyys	20
4 SOVELTAVAN LIIKUNNAN TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN	22
4.1 Vammaisliikuntatapahtumien järjestäminen	24
4.2 Yhteisöpedagogin ammatillisen osaamisen merkitys	27
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	30
5.1 Haastattelut ja haastateltavat	31
5.2 Aineiston analysointi	33
5.3 Toteutus, tulokset ja tuotokset	34
6 POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	36
6.1 Oppimiskokemukset	37
6.2 Työn merkitys	39
6.3 Tilaajan kommentit ja tekijöiden kehittämissuhteet	40
LÄHTEET	42
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Soveltavan liikunnan liikuntatapahtumat sisältävät samoja elementtejä kuin muutkin liikuntatapahtumat. Sen lisäksi mukana on myös erilaisia huomioitavia asioita. Erityisen kohderyhmänsä takia tapahtuman järjestäjän on otettava huomioon nämä erityispiirteet. Tapahtuman järjestämiseen liittyvät yleiset ohjeet vaativat soveltamista myös viestinnän ja markkinoinnin osalta. Pitkään soveltavan liikunnan tapahtumia järjestäneillä henkilöillä on arvokasta informaatiota juuri näistä soveltamisen tavoista. Tavoitteenamme on saada tämä rautaisten osaajien hiljainen tieto talteen ja koota siitä koulutusmateriaali tilaajamme käyttöön. Tilaajamme Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry tilasi opinnäytetyömme sähköisen esityksen muotoon. Tällöin he voivat tarvittaessa vuosien saatossa muokata materiaalia parhaaksi katsomallaan tavalla.

Kokemusperäisen tiedon siirtyminen työntekijöiden välillä on keskeisessä asemassa organisaatioissa työn sujuvuuden kannalta. Aikaa ja rahaa säästyy, kun tiedossa on sopivat ja optimaalisimmat tavat hyödyntää tietotaito. Käsittelemme tässä työssä hiljaisen tiedon siirtymisen tärkeyttä sekä markkinoinnin ja viestinnän haasteita vammaisliikuntajärjestössä. Olemme ottaneet tarkempaan käsittelyyn nämä seikat soveltavan liikunnan liikuntatapahtuman järjestämisen näkökulmasta.

Käsittelemme yhteisöpedagogin näkökantaa tapahtuman järjestäjänä. Tarkastelemme koulutusohjelmakohtaisten kompetenssien toteuttamista soveltavan liikunnan tapahtumassa. Yhteisöpedagogi voi omalla ammattitaidollaan vaikuttaa merkittävästi liikuntatapahtuman sujuvuuteen ja henkeen. Tapahtuman toimihenkilöiden perehdyttäminen, kannustaminen ja palkitseminen ovat tärkeä osa yhteishengen luomista tapahtumille, joissa yhteen hiileen puhaltaminen on ehdotonta. Asioiden hyvä jäsentely ja esille tuonti kaikille kanssatoimijoille luo rentoutta ja vähentää turhaa stressaamista. Tämä välittyy tapahtumaan osallistujille mukavana ja leppoisana sekä mukaansatempaavana tunnelmana. Käytämme jatkossa opinnäytetyössämme järjestön virallista lyhennettä VAU.

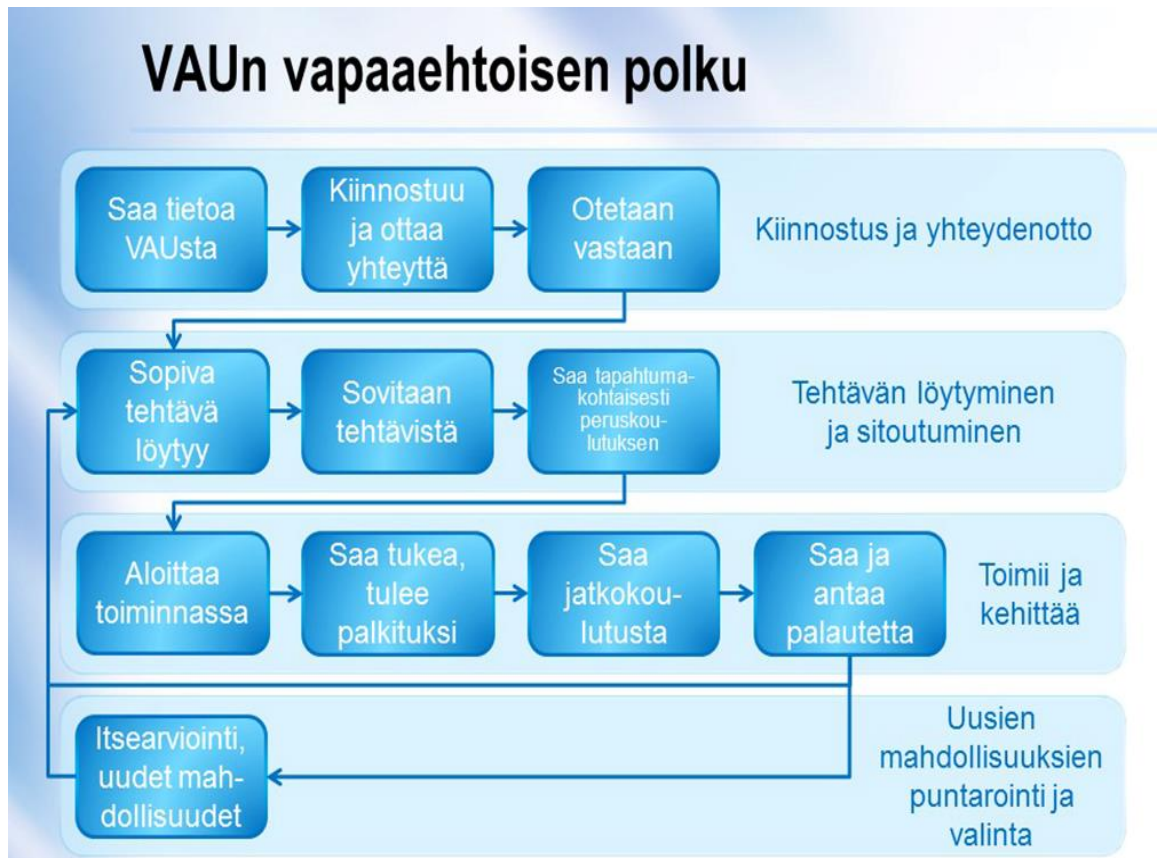
1.1 Opinnäytetyön tilaaja

VAU on valtakunnallinen urheilu- ja liikuntajärjestö. VAU:n arvoja ovat: Osallisuus, yhteisöllisyys, esteettömyys ja saavutettavuus sekä oikeudenmukaisuus. VAU vahvistaa monipuolisesti vammaisurheilun ja –liikunnan toimintaedellytyksiä "yhdessä ja erikseen". (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.) Koulussa toteuttavan soveltavan liikunnan opetuksesta vastaa opetustoimi. Kolmannella sektorilla liikuntatarjontaa on paljon, siellä merkittävä soveltavan liikunnan toteuttaja on juuri VAU. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 489)

VAU yhdistyi 1.1.2010 neljästä eri liitosta. Yhdistyneet liitot olivat: Näkövammaisten Keskusliiton liikuntatoimi NKL, Suomen Invalidien Urheiluliitto SIU ry, Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu SKLU ry ja Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ELLI ry. VAU:n tehtävänä on suunnitella ja kehittää liikunnan harrastamisen ja kilpailemisen mahdollisuuksia ja olosuhteita. VAU järjestää toimintaa kaiken ikäisille perheliikunnasta kilpaurheiluun. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

VAU työllistää viisitoista päätoimista henkilöä ja seitsemän osa-aikaista työntekijää. VAU:lla ei ole varsinaisia henkilöjäseniä, mutta jäsenenä ovat paikallisyhdistykset ja urheiluseurat. Näitä jäsenyhdistyksiä on 199 kpl, urheiluseuroja 39 kpl ja yksi kannatusjäsen, Förbundet Finlands Svenska Synskadade. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

VAU:n tarjoama vapaaehtoistoiminta painottuu etupäässä tapahtumien ympärille, mutta myös muita osallistumisen tapoja on. VAU tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuksia tulla vapaaehtoistojaksi. VAU pystyy hyödyntämään kaikkien vapaaehtoisten innokkuuden osallistua vapaaehtoisena toimimisessa. Se auttaa henkilöitä löytämään mahdollisuuden osallistua vapaaehtoistoimintaan henkilön omalla paikkakunnalla. (vrt. kuva 1).

Kuva 1. Vapaaehtoisen polku VAU:ssa.

1.2 Tilaajan kohderyhmät

On arvioitu, että Suomessa on näkövammaisia henkilöitä 60 000, joista lapsia ja nuoria on muutama tuhat, työkäisiä alle 10 000 ja ikääntyneitä n. 50 000 (Näkövammaisten liitto ry 2016, 2). Maailman terveysjärjestä WHO luokittelee näkövammaiseksi henkilön, jonka paremman silmän näön tarkkuus silmälasien kanssa on heikompi kuin alle 0,3. Sokeaksi WHO määrittelee henkilön, jonka paremman silmän laseilla korjattu näön tarkkuus on alle 0.05 tai näkökenttä on supistunut alle 20 asteeseen halkaisijaltaan. (Näkövammaisten liitto ry 2017.)

Näkövamma voi aiheuttaa tapaturma, sairaus tai joku muu vamma. Se voi olla myös synnynnäinen tai perinnöllinen. Näköongelmissa voivat olla taustalla myös aivot toiminnan vaikeudet. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 133.)

Näkövammaisuuden määrittelyn tekee aina silmälääkäri, jolloin otetaan huomioon näön tarkkuus ja näkökentän puutteet. Henkilö jonka näkö pystytään korjaamaan silmälaseilla normaaliksi tai jos hänen toinen silmänsä näkee normaalisti, ei luokitella näkövammaiseksi. Näkövammaiseksi ihmiseksi määritellään sekä heikkonäköinen että sokea henkilö. Tällaiselle ihmiselle aiheutuu toiminnoissa päivittäin merkittävää haittaa alentuneen näkökyvyn vuoksi. Se kuinka paljon näkövamma vaikuttaa näkövammaisen elämän laatuun, riippuu monesta seikasta. Syitä voivat olla vammautumiskä, uusien asioiden omaksumiskyky, vamman kesto, ympäristöolosuhteet, henkilön psyykinen sopeutumiskyky, vammautuneen elämäntapa sekä hänen itsensä omalle näkökyvylleen asettamat vaatimukset. Yhteiskunnan arvomaailma määrittelee myös näkövammaisuutta. Jos esimerkiksi visuaaliset opasteet ovat ainoa viestinnän keino, se haittaa näkövammaisen toimintaa arjessa ja lisää niin sanottua henkilön näkövammaisuutta. Yhtenä esimerkkinä ovat virastot, joissa on käytössä visuaaliset vuoronumeronäytöt ilman ääntä. Tällöin näkövammaisen henkilö ei pysty itsenäisesti selviytymään tällaisissa tilanteissa. (Näkövammaisten liitto ry 2016,1–2.)

Suomessa yleisin näkövammaisuuden aiheuttaja on silmänpohjan ikärappeuma. Iän myötä riski sairastua tautiin yleistyy. Silmänpohjarappeuma aiheuttaa ongelmia henkilön näkökentässä siten, että lukeminen vaikeutuu, koska sanat ja yksittäiset kirjaimet eivät näy ja tekstistä voi puuttua osa. Haasteita aiheuttavat myös linjojen vääristyminen ja kasvonpiirteiden tunnistamisen vaikeus. Myös valontarve on tällöin suurempi ja auringon aiheuttama häikäistyminen on ongelma. Näiden ongelmien myötä henkilön avuntarve kasvaa merkittävästi. Omista asioista huolehtiminen on aiempaa haasteellisempaa.

(Mustonen 2006, 7.)

Näkövammaisen henkilö pystyy vaativiinkin liikunnallisiin suorituksiin, kun huomioi näkövammaisen tason ja turvallisuuden. Uusien liikuntataitojen oppiminen vie yleensä näkövammaiselta tavanomaista pidemmän ajan. Näkövammaisella henkilöllä on yleensä tilan ja ajan hahmottamiseen liittyviä häiriöitä, suoritusnopeuden hidastumista ja stereotyyppisiä liikkeitä. Osalla näkövammaisista esiintyy ylipainoa, joka johtuu liikunnan vähyydestä. Heillä on myös haasteita koordinaatiossa ja tasapainossa sekä ryhti-ongelmat ovat tyypillisiä. Kehon monipuol-

lisen kehittymisen takaamiseksi näkövammaiselle kannattaa tarjota useita vaihtoehtoisia liikuntamuotoja. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 134–135.)

Kehitysvammaisuus tarkoittaa vaikeutta ymmärtää ja oppia uusia asioita. Se rajoittaa ihmisen toimintoja käytännöllisissä, käsitteellisissä ja sosiaalisissa taidoissa. Jokaisella kehitysvammaisella on erilaisia kykyjä ja vahvuuksia ja vammaisuuden taso vaihtelee paljon. (Kehitysvammaliitto 2017.) Suomessa kehitysvammaisia ihmisiä on n. 35 000. Kehitysvamma diagnosoidaan ennen 18 ikävuotta. Diagnosointi on monivaiheinen ja pitkä prosessi. Kehitysvammaisuuden diagnoosia ei tehdä yhden testaus- tai tutkimuskerran perusteella. Perinteisellä älykkyystestillä saadaan selville henkilön toimintataso. Lievästi kehitysvammaiseksi luokitellaan ihminen, jonka ÄO on alle 69 mutta yli 50. Syvästi kehitysvammaiseksi henkilöksi luokitellaan alle lukeman 20 saaneet ihmiset. Näiden testien lisäksi tehdään sosiaalista kyvykkyyttä mittaavia tutkimuksia tiettyissä toimintaympäristöissä. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2016, 86–89).

Kehitysvammaisuuden diagnosointi tehdään moniammatillisessa työyhteisössä yhdessä vanhempien ja muun lähipiirin kanssa. Kehitysvammaisuuden syy jää jokseenkin usein selvittämättömäksi. Jopa 30 prosenttia vaikeista ja 50 prosenttia lievista kehitysvammoista jaa vaille syytä. Tunnetuimmat perintötekijöistä johtuvat syyt ovat Downin oireyhtymä ja Fragile X. Kehitysvammaisten liikuntaa suunniteltaessa tulee huomioida, ettei pelkkä diagnoosi riitä kuvaamaan kehitysvammaisten henkilöiden toimintakykyä. Jokainen kehitysvammaisen omaa erityispiirteensä ja tuen tarpeensa. Kehitysvammaisuus tulee esille liikuntahetkissä tiedon käsittelyssä, muistamisessa ja ymmärtämisessä. Liikuntasuoritus voi viedä enemmän aikaa ja henkilön on haasteellista siirtää opittua taitoa toiseen ympäristöön. Motoristen taitojen oppiminen vaatii rajoittuneen ymmärryksen vuoksi enemmän aikaa. Liikuntamahdollisuudet ovat samanlaiset kehitysvammaisille kuin vammattomillekin. He pystyvät yleensä tekemään sovellettuna kaikkea sitä mitä muutkin. Liikunnassa tulee huomioida kehitysvammaisten kohdalla ikä, elinympäristö, kokemus ja terveydentila. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2016, 86–89).

Yleisin vammaisuuden muoto on liikuntavammaisuus (Talvela & Matero 2004, 253). Liikuntavammaisuus tarkoittaa, ettei henkilö pysty käyttämään käsiään tai jalkojaan kuten vammattomat ihmiset. Liikuntavamma rajoittaa käsien tai jalkojen käyttämistä siinä määrin, että henkilö tarvitsee erityistä tukea. (Vernerin 2017.) Henkilö joka tapaturman tai sairauden vuoksi ei kykene liikkumaan ilman apuvälineitä tai itsenäisesti, määritellään liikuntavammaiseksi. Liikuntavamma voi olla myös synnynnäinen. Liikuntavamman syynä voi olla halvaantumiset, epämuodostumat ja tapaturmat. Kivut ja säryt ovat myös merkittäviä liikkumista vaikeuttavia tekijöitä. Liikuntavammaisten vammaryhmä on hyvin heterogeeninen joukko, joita yhdistää ainoastaan liikkumista haittaava vamma. Liikuntavammaisuus aiheuttaa monesti muitakin terveyteen ja elämiseen liittyviä haittoja. Yleisimpiä haittoja ovat heikko itsetunto, masennus ja suru. Nämä henkiset raskastekijät voivat olla monelle este liikunnan harrastamiselle.

(Talvela & Matero 2004, 253.)

Elinsiirto on toimenpide, jossa ihmisen kehoon siirretään kokonainen tai osittainen elin. Elinsiirtoon päädytään, jos oma elin on lopettanut toimimasta normaalisti. (HUS 2017.) Tavallisimpia elinsiirtoja ovat munuais-, maksa-, sydän- ja keuhkosiirrot. Suomessa näitä yleisempiä elinsiirtoja oli tehty vuoden 2009 loppuun mennessä 7000 kpl. Nykyisen kehittyneen terveydenhuollon ansiosta siirretyt elimet toimivat nykyisin erittäin hyvin. Siirrännäisistä 90 prosenttia toimii ja pelastaa ihmishengen. Elinsiirron saanut henkilö tarvitsee jatkuvaa hyljinnäestölääkitystä. Suurin osa elimistä saadaan aivokuolleilta henkilöiltä.

(Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 195).

Munuaisten vajaatoimintaa sairastava henkilö tarvitsee säännöllisesti dialyysihoitoa, jossa kyseinen hoito puhdistaa elimistöä kuona-aineista. Hoito korjaa myös nestetasapainoa. Dialyysi tehdään henkilölle noin 3 kertaa viikossa ja hoitokerta kestää 4-5 tuntia kerrallaan. Hoidon voi tehdä myös kotona.

(Munuais- ja maksaliitto 2017.)

Elinsiirron saanut henkilö pystyy harrastamaan liikuntaa monipuolisesti. Usein ennen elinsiirtotoiminpidettä henkilön liikunta on ollut hyvin rajoittunutta, lähes olematonta. Tällainen liikkumaton aika on saanut aikaan lihaskestävyyden heik-

kenemistä kehossa, hapenottokyvyn alenemista ja lihasmassan vähenemistä. Ongelmia on usein myös tuki- ja liikuntaelinten kunnossa.

(Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 195–196).

Elinsiirron saaneiden kuntoutumisessa liikunta on erittäin tärkeässä roolissa. Tavoitteena on saada säännöllinen fyysinen aktiivisuus sisällytetyksi normaaliin arkeen. Ohjaus liikunnalliseen elämäntapaan tulee aloittaa välittömästi leikkauksen jälkeen. Huomioon tulee luonnollisesti ottaa lääkärin lupa- ja hoitoasiat. Pian toimenpiteen jälkeen aloitettu oikein ohjattu liikunta edesauttaa palautumista leikkauksesta ja poista pelkoja. Liikunnan hoidollisena tavoitteena on parantaa koordinaatiota ja liikkuvuutta sekä lisätä aerobista kestävyttä ja lihasvoimaa. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 195–196).

Elinsiirteistä puuttuu hermostollinen säätely ja siksi liikuntasuorituksissa on tärkeää alku- ja loppulämmittelyt. Tällöin elimistö tottuu tulevaan rasitukseen pikkuhiljaa ja myös palautuu hiljalleen. Vaikka elinsiirron saaneet pystyvät liikkumaan erittäin monipuolisesti, ei heille kuitenkaan suositella kontaktilajeja, joissa kehoon voi kohdistua iskuja ja kiertäviä voimia. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 195–196.) Tällöin kudoksiin voi syntyä vaurioita, jonka tuloksena lihaksiin vapautuu valkuaisaineita, jotka kuormittavat munuaisia (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta ry 2005, 7).

2 HILJAINEN TIETO TYÖYHTEISÖSSÄ

Hiljainen tieto on kokemuspäistä tietoa, joka tulee intuitioista ja oivalluksista (Suur-Inkeroinen 2012, 12). Hiljaista tietoa on vaikea kuvata ja dokumentoida ja sitä kautta se on hankalaa jakaa systemaattisesti työkavereille. Se on henkilöityyttä tietoa ja se on vaikeasti käsiteltävissä. Kokeneen asiantuntijan voi olla jopa vaikea tunnistaa hiljaisen tiedon olemassa oloa itsessään. Tällaisella henkilöllä voi olla todella paljon tietoa annettavaksi muille työntekijöille. Asiantuntija saattaa jopa vähätellä omaa tietotaitoaan ja hän ei edes itse välttämättä tunnista sitä. (Kupias & Salo 2014, 231–236). Kuten kuuluisa tiedemies ja filosofi

Michael Polanyin yli viisikymmentävuotta sitten lausui, voimme tietää enemmän kuin osaamme kertoa (Toom & Onnismaa 2008, 7–10).

Työntekijä joka omaa hiljaisen tiedon työpaikalla, hahmottaa laajoja kokonaisuuksia. Hän tuntee työpaikan hyvät toimintatavat ja pystyy soveltamaan faktatietoa eri tilanteissa. Kokemusperäisen tiedon siirtäminen toiselle työntekijälle luonnistuu parhaiten yhdessä tekemällä ja ratkomalla yhdessä työn ääressä työhön liittyviä ongelmia. Työyhteisön reflektoidessa toimintaansa hiljainen tieto uudistuu ja jalostuu. Kokemusperäistä tietoa voidaan jakaa muun muassa mentoroimalla, jossa kokenut mentori ohjaa kokemattomampaa henkilöä tai kokonaista ryhmää. Mentorin kannattaa tuoda avoimesti omat kokemuksensa esille, jotta työyhteisö pystyy hyödyntämään jo kertaalleen niin sanotusti kantapäähän kautta opitut asiat. (Kupias & Salo 2014, 11–45).

2.1 Implisiittinen ja eksplisiittinen tieto

Organisaatioissa vallitsevat tiedot voidaan jakaa implisiittiseksi ja eksplisiittiseksi tiedoksi. Nämä tiedot ovat toistensa vastakohtia. Implisiittinen tieto on nimenomaan hiljaista ja kirjoittamatonta tietoa. Implisiittinen tiedoksi kutsutaan tietoa, joka on läsnä koko ajan organisaatiossa. Tämän kaltainen hiljainen tieto on normaalia arkea työpaikalla. Tämän tyyllisen tiedon olemassa oloa on vaikea tiedostaa koska se on henkilökohtaista ja sitä on vaikea määritellä sanoin. Se kuuluu ikään kuin organisaation yhteiseen tietotaitoon. Implisiittinen tieto opitaan jäljittelemällä ja mallintamalla. (Toom & Onnismaa 2008, 7–10.)

Eksplisiittinen tieto tarkoittaa niin sanottua näkyvää tietoa kuten käyttöohjeet ja säännöt. Se on helposti muutettavissa kirjoitettuun muotoon. (Suur-Inkeroinen 2012, 12). Hiljainen tieto ei ole jäykkä käsite vaan se muuttuu koko ajan käytännön tilanteiden ja tarpeiden vaatimuksesta. Työntekijät oppivat asiantuntijuustietojaan työtä tekemällä ja reflektoiden. Erityisesti hiljaisen tiedon merkitys nousee esille tilanteissa, joissa kohdataan ongelmia ja tarvitaan uusia toimintatapoja, kun vakiintuneet ja totut toimintatavat eivät enää toimi. Hiljaisella tiedolla on aina esiintymisympäristönsä ja asiayhteys. Saman ammattiryhmän edustajat ymmärtävät sopivan ja järkevän toimimisen omaan hiljaiseen tietoon-

sa nojaten. Tällainen kokemusperäisen tiedon hyödyntäminen siivittää menestyksekkääseen lopputulokseen. (Toom & Onnismaa 2008, 7–10.)

2.2 Mentoroinnin hyödyt ja tiedon esiin saaminen

Mentorointi tarkoittaa toimintaa, jossa kokenut työntekijä ohjaa kokemattomampaa henkilöä. Mentori on luotettava ja avoin henkilö, joka auttaa aloittelijaa ammatillisessa kehittämisessä. Mentorin oppilasta kutsutaan aktoriksi. Aktorin tulee olla sitoutunut ja kehittymishaluinen mentorin opetukseen. Mentoroinnin ei tulisi olla pelkästään mentorijohtoista oppimista, vaan hedelmällisin tulos saadaan vuorovaikutteisella toiminnalla. (Kupias & Salo 2014, 11–12.)

Hyvän mentoroinnin edellytykset ovat riittävä ajan käyttö. On tarpeen painottaa etukäteen aktorille, että uuden oppiminen vie aikaa ja opittuihin asioihin voi palata vielä uudelleen. Mentoroinnissa tulee ottaa huomioon rentous ja levollisuus. Tämä on tärkeää, koska uuden oppimiseen liittyy tunnekuohua ja stressiä. Mentorin ja aktorin välillä pitää olla molemminpuolinen arvostus. Kaikki mentorin hiljainen tieto ei välttämättä ole uudelle työntekijälle käyttökelpoista. Mentorin voi olla joskus tarpeellista ottaa vastaan ulkopuolista valmennusta, joka voi auttaa häntä tunnistamaan omaa osaamisensa. (Kupias & Salo 2014, 233–235.)

Organisaatioissa tapahtuu luonnollisesti henkilöstömuutoksia. Näihin muutostilanteisiin on hyvä varautua jo ennakolta tallentamalla poistuvien henkilöiden arvokas tietotaito tulevien työntekijöiden hyödyksi. Tämän tietotaidon tallentaminen voi olla organisaatiolle jopa kilpailuetu. (Kupias & Salo 2014, 230–236.)

Kokeneilla työntekijöillä on vahva intuitiivinen tieto, jota kutsutaan myös näppituntumaksi. Tällainen asiantuntija pystyy toimimaan jo vaistonvaraisesti ja osaa käyttää ja tunnistaa järkeviä etenemissuuntia. Intuitiivista tietoa käyttävä ammattilainen ei aina osaa edes selittää miksi päätyi johonkin optimaaliseen ratkaisuun, koska valittu toimintatapa vain tuntui hänestä parhaalta. Siksi juuri tämä tietämys olisi tärkeää saada kerättyä mahdollisimman tehokkaasti myös uusien työntekijöiden tietoon, ettei kaikkea tarvitsisi aloittaa alusta ja tehdä kaikkia virheitä mitä joskus aikaisemmin on jo tehty.

(Hakkarainen & Paavola 2008, 64–73.)

Aloitteleva työntekijä on luonnollisesti toimintatavoissaan hitaampi, kaavamaisempi ja jäykempi kuin luova asiantuntija. Kun työntekijä pääsee luovan asiantuntijuuden asteelle, häneltä vapautuu käyttöön voimavaroja myös uusien tapojen ja kehittävän tiedon oppimiseen. Kun henkilö hallitsee hyvin hiljaisen tiedon ja sen mukanaan tuoman rutiinin, hänen on hyvä suunnata mielenkiintonsa uuden kehittämiseen. Tällöin asiantuntija pystyy vanhojen rajojen ylittämiseen ja kehittävien käytäntöjen uudelleen luomiseen. Hyvin hallittu hiljainen tieto siis avustaa työntekijää ylittämään aikaisempia saavutuksiaan ja pääsemään uusiin tavoitteisiin. Tällainen kehitys heijastuu väkisin myös koko työyhteisöön sekä organisaation tehokkuuteen ja aikaansaannoksiin.

(Hakkarainen & Paavola 2008, 64–73.)

2.3 Hiljaisen tiedon vaikutus työn sujuvuuteen

Hiljaisen tiedon jakaminen työyhteisöissä ei aina ole ongelmaton. Kontekstisidonnaisuutensa takia hiljainen tieto on haasteellista siirtää organisoiduiksi toimintamalleiksi. (Paloniemi 2008, 255–256.) Hiljaisen tiedon omaksuminen vaikuttaa työn osaamisen hallintaan ja näin ollen se on yksi merkittävä osatekijä työhyvinvointia. Työssään hyvinvoiva ihminen taas jaksaa paremmin ja on myös tuottavampi organisaatiolleen. Tämän takia hyvä perehdytys tehtävään on tärkeää, koska se vaikuttaa työn hallintaan, yhteistyösuhteisiin ja vaikuttamismahdollisuuksiin. (Kaunismaa & Lind 2014, 10–15.)

Pitkäaikaiseen kokemukseen perustuva tieto mahdollistaa sen, että työntekijä osaa erottaa olennaiset asiat epäolennaisista. Tämä taas edesauttaa korkeatasoisiin suorituksiin pääsemistä. Kun työntekijä alkaa rutinoitua työhönsä ja tekeminen automatisoituu, samalla myös tarkka tietoisuus tekemisestä painuu taustalle. Tämä mahdollistaa vakaan työssä selviytymisen myös esim. stressin, kiireen ja ulkoisten paineiden alla. Työn hallinnan vakautuessa ja hiljaisen tiedon lisääntyessä, ihminen kykenee myös pikkuhiljaa siirtymään haasteellisempien ongelmien ratkaisemiseen. (Hakkarainen & Paavola 2008, 64–73.)

3 SOVELTAVA LIIKUNTA

Soveltava liikunta on toimintaa, jossa jokaisen osallistujan yksilölliset tarpeet huomioidaan. Ohjaajan tulee kartoittaa osallistujien toimintakyky, jotta hän voi suunnitella sopivat tavoitteet toiminnalle. Hyvien ennakkotietojen avulla ohjaaja onnistuu suunnittelemaan ohjaustuokioilleen parhaan mahdollisen sisällön, valitsemaan oikeat välineet, suorituspaikat ja opetusmenetelmät. Soveltavassa liikunnassa tulee pyrkiä selkeyteen, jolloin tavoitteet ovat ymmärrettäviä liikkujille. Tämä on tärkeää, koska erityisliikkuja pystyy seuraamaan ohjauksen sisältöä ja havainnoimaan oleellisia asioita. Selkeyttä ja struktuuria voidaan vähentää ohjauksessa, kun ohjattavan valmiudet paranevat. Strukturoidussa liikunnan ohjauksessa kannattaa asettaa tavoitteita sekä pitkälle että lyhyelle aikavälille. Tavoitteiden konkreettisuus ja niiden inhimillinen määrä ovat tärkeitä. Tavoitteet voivat olla yksiö- tai ryhmätasolla. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 53–56.)

Erityisliikkuajat asettavat ohjaajansa monenlaisiin haasteisiin. Ohjaajana toimiva henkilö vahvistaa erityisryhmäläisten osallisuutta, vahvistaa ryhmän ryhmäytymistaitoja, edistää moninaisuuden kohtaamista sekä liikuntataitojen kehittymistä. Nämä taidot ovat erityisryhmien liikunnanohjaajille tärkeitä ja näiden avulla ohjaaja pystyy edistämään suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa. Tällä suvaitsevaisuudella tarkoitetaan ymmärryksen lisääntymistä erityisryhmäläisten välillä sekä vammaisten ja vammattomien välillä.

Strukturoidussa liikunnan ohjauksessa käytetään erilaisia variaatioita opetusviestinnästä. Monikanavaista viestintää ovat sanalliset ohjeet, kuvalliset ohjeet, näyttäminen ja välineiden ja telineiden hyväksi käyttäminen. Näin voidaan huomioida erilaiset oppijat ja päästään mahdollisimman monen oppijan kanssa haluttuun lopputulokseen. Ohjaajan on tärkeää myös varmistaa, että liikkujat ovat ymmärtäneet ohjeet. Tällaisen varmistuksen voi tehdä esittämällä kysymyksiä siitä, miten he tekisivät opetetun liikkeen ja pyytämällä heitä näyttämään omaa suoritustensa. Uusien asioiden opettelussa strukturoidussa liikunnan ohjauksessa käytetään paljon ohjaajajohtoista työtappaa. Joskus voi olla kuitenkin perusteltua käyttää oppilasjohtoisia työtappoja, sillä ne herättelevät liikkujan liikunnallisia taitoja ja itseohjautuvuutta sekä luovuutta.

(Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 56.)

Erytisesti kehitysvammasta ja tarkkaavaisuudesta kärsivät henkilöt hyötyvät strukturoidusta liikunnanohjauksesta. Soveltavassa liikunnan ohjauksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota sosioemotionaalisiin tavoitteisiin kuten mukavaan liikuntakokemukseen ja onnistumisen elämyksen saamiseen. Näillä kokemuksilla on yhteys liikuntamotivaation, myönteisen minäkäsityksen ja liikuntaharrastuksen kehittymiselle loppu elämän ajaksi. Sellaisia liikuntaharjoituksia jotka ovat liikkujalle haasteellisempia, lisätään harjoitteluun pikkuhiljaa ja aikaisempia vahvuuksia hyväksi käyttäen. Tällainen ohjaustapa pitää yllä kiinnostusta liikuntaa kohtaan. Harjoittelun tulee siis olla haastavaa, mutta onnistumisia tarjoavaa. Soveltavan liikunnan ryhmäohjauksessa tulee ottaa huomioon ryhmän heterogeenisuus. Liikkuajat voivat olla hyvin eritasoisia verrattuna toisiinsa. Ohjaajan olisi hyvä osata antaa vaihtoehtoisia liikuntamalleja suorituksiin. Tällaista sopivien haasteiden tarjoamista kutsutaan sisällölliseksi eriyttämiseksi.

(Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 53–56.)

Erytisliikkuja saattaa tarvita avustajaa, jotta liikunta toteutuu. Avustaja tukee liikkujaa liikkumaan avustettavan omilla vahvuuksillaan. Hän ei tee suorituksia avustettavan puolesta, vaan kannustaa liikkujaa mahdollisimman itsenäiseen suorittamiseen. Avustajan tehtävät voivat olla moninaiset. Ne voivat olla fyysisistä avustamista, liikkeiden näyttämistä, saatujen ohjeiden selventämistä tai kanssaliikkujana toimimista. Avustajan ammattitaitoon kuuluu avustuksen määrän arviointi, ettei avustaja yliavusta. Avustajan lisäksi liikunnan mahdollistamiseksi tukitoimia voivat olla kuljetukset, kielentulkkaukset ja apuvälineet.

(Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 58.)

Strukturoituun liikunnan ohjaukseen kuuluu aina arviointi. Arvioinnin voi suorittaa sovitun tavoitejakson jälkeen. Tällöin arvioidaan, kuinka asetetut tavoitteet on pystytty saavuttamaan ja mitkä taidot vaativat jatkossa harjoittelua. Arvioinnin tukena voidaan käyttää motorista kehitystä, liikunnan oppimista tai fyysisiä kuntotekijöitä testaavia menetelmiä. Arvioinnin tulokset kertovat mihin suuntaan liikunnanohjausta tulee viedä. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 58.)

3.1 Erityisliikunnan määrittelystä soveltavaan liikuntaan

Koululaitoksen rooli erityisliikunnan alkutaipaleella oli merkittävä. Suomen voimisteluolettajan tutkintoon kuului 1800-luvun puolivälin jälkeen täydellinen sairasvoimistelukoulutus. Se oli tarkoitettu huonokuntoisten oppilaiden parantamiseen ja toiminnan ideologia oli jo jokseenkin lähellä erityisliikuntaa. 1900-luvun puolella urheilutoiminta kehittyi ja tuli paljon urheiluseuroja ja urheilujärjestöjä. 1904 syntyi myös ensimmäinen vammaisurheilujärjestö kuurojen urheiluseura, joka muutti nimensä vuonna 1920 Kuurojen Urheiluliitoksi. Sotavuosien jälkeen yhteiskunnan oli huomioitava uusi erityisryhmä, joka koostui sodissa vammautuneista. 1900-luvun alussa kuntoutustoiminta oli päässyt hiipumaan. Sotien jälkeinen aika nostatti taas kuntoutusjärjestelmän aivan uuteen valoon. Tällöin jopa voimistelunopettajat saivat mahdollisuuden tehdä lääkitysvoimistelijan tutkinnon. 1960-luvulla liikuntaa tutkivan tiedon lisääntyminen edesauttoi erityisliikunnan kehittymistä. Tutkimukset puolsivat liikunnan monipuolisia terveysvaikutuksia. (Rintala ym. 2012, 11).

Liikunta on terveyden kannalta kaikille hyödyllistä, mutta liikkujien määrä kuitenkin vähenee yhteiskunnassamme koko ajan. Syitä siihen, ettei liikuntaa harrasteta enää entiseen tapaan on monia. Tarkasteltaessa erityisryhmiä ja niiden esteitä liikunnan harrastamiselle, esiin nousee erityisesti se, ettei henkilö saa apua liikkumiseen tai haasteeksi nousevat hankalat ympäristötekijät.

(Rintala, Huovinen & Niemelä 2012, 10–11.)

Erityisliikkujien on haastavaa löytää itselleen sopiva avustaja liikkumisen harrastamiseen. Esimerkiksi näkövammaisen kestävyysliikkujan voi olla hyvinkin hankalaa löytää itselleen tarpeeksi hyväkuntoinen ja samalla avustajan työt hallitseva sekä tehtävään sitoutuva henkilö. Toinen huomattava haaste erityisliikkujalle ovat rakennusten ja kulkureittien esteellisyys. Esimerkiksi kuntosali on rakennettu tasolle, jonne pääsee vain portaita pitkin ja hissiä ei ole käytössä. Joskus taas viheralueiden puut ja pensaat on päästetty kasvamaan kulkureittien esteiksi. Kolmas syy erityisliikkujan liikkumattomuudelle voi olla kuntien ja järjestöjen niukka erityisliikunnan tuntemus ja tarjonta. Näin ollen erityisliikkujan on integroiduttava valtaväestön ryhmiin tai jäätävä kokonaan toiminnan ulkopuolelle.

Liikuntatieteellinen Seura määrittelee erityisliikunnan käsitteen seuraavasti: Soveltavan liikunnan piiriin kuuluvat vammaiset henkilöt tai ihmisryhmät, joilla on sairaus tai muuten heikentynyt toimintakyky esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa. Ryhmään katsotaan kuuluviksi myös yli 65-vuotiaat henkilöt. Nykyisin erityisliikunnasta käytetään yleensä käsitettä soveltava liikunta. Tämä käsite tarkoittaa, että liikunta sopii kaikille, kun sitä vain osaa soveltaa oikein. (Liikuntatieteellinen Seura ry 2017.) Suomenkielinen sana soveltava liikunta, johdetaan suoraan englannin kielisestä termistä Adapted Physical Activity. Onnistuessaan soveltava liikunta mahdollistaa kaikille avoimen liikunnan. (Rintala ym. 2012, 10–12.)

3.2 Soveltava liikunta ja sen muutokset

Tasa-arvo ja ihmisoikeuskeskustelu alkoi nostamaan päätään 1960- ja 1970-luvuilla (Rintala ym. 2012, 12). 1960-luvun lopulta lähtien erityisryhmien liikunta käsitteenä alkoi vakiintua. Samalla toimintaa aloitettiin organisoimaan. Tätä ennen erityisliikunta oli piilotettua toimintaa tai se oli kokonaan liikuntatoiminnan ulkopuolella. Ensimmäiset erityisryhmien liikunnan kuntakokeilut alkoivat vuonna 1976. (Koivumäki 2013.)

1980-luvulla kunnat palkkasivat ensimmäiset erityisryhmien liikunnanohjaajat vastaamaan kyseisen ryhmän tarpeisiin. Silloin liikuntalaki muuttui ja kunnat saivat valtion avustusta erityisryhmien liikunnanohjaajan palkkaamiseksi. Erityisryhmän liikunnanohjaajien virkoja perustettiin yli 80 kpl 10 vuoden aikana. (Koivumäki 2013.) Samalla vuosikymmenellä myös järjestöt aktivoituivat liikuttamaan erityisryhmiään. Esim. keuhkovammaliitto palkkasi vuonna 1988 ensimmäisen liikuntasihteerin. (Liikuntatieteellinen seura ry 2017.)

1990-luvulla koettu yhteiskunnallinen lama-aika asetti omat haasteensa kaikelle toiminnalle maassamme. Taloudellinen taantuma ajoi Suomessa miltei kaikki asiat suuriin vaikeuksiin. Erityisliikunta säilytti tästä huolimatta hyvin asemansa liikuntakulttuurissamme ja täten se pääsi vakiinnuttamaan paikkansa muun liikunnan rinnalla. (Rintala ym. 2012, 12.)

Suomen Paralympiakomitea perustettiin vuonna 1994, kun se erkani Suomen Invalidien Urheiluliitosta (SIU). Sen tehtävänä oli silloin tukea vammaishuippu-urheilijoita. SIU:n tehtäväksi jäi jatkossakin liikuntavammaisten huippu-urheilusta vastaaminen. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

2000-luvulla Suomessa oli paljon erityisliikunnan kehityshankkeita ja projekteja. (Koivumäki 2013). Tämän seurauksena vuonna 2010 syntyi VAU. Yhdeksi järjestöksi sulautuivat tällöin Suomen Näkövammaisten Keskusliiton ry (liikunta-toimi) (NKL), Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry (SKLU), Suomen invalidien Urheiluliitto ry (SIU) ja Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry (ELLI). (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Erityisliikunnassa kehittyi 2000-luvulla uusia työmuotoja (Koivumäki 2013). Kuten esimerkiksi Soveltavan liikunnan apuvälinevuokraustoiminta. Tänäkin päivänä kyseistä vuokraustoimintaa tuottavat SOLIA ja MALIKE. Nämä vuokrattavat apuvälineet mahdollistavat liikunnan toteuttamisen erityisliikkuville. Liikuntavälineitä ovat muun muassa erikoispyörät, hiihto- ja laskettelukelkat ja pelit.

Sote-uudistus tuo epätietoisuutta erityisliikunnan järjestämisessä. Sote-uudistuksessa on edelleen kuntien velvollisuutena järjestää liikuntapalveluja eri kohderyhmille, mutta mitä tämä tarkoittaa käytännössä, on vielä epäselvää. Liikuntalaissa on mainittu, että kuntien on hoidettava liikunnan mahdollistaminen, mutta tarkoittaako se muutakin kuin vain liikuntapaikkojen rakentamista ja ylläpitoa? Kenelle jää tällöin liikunnan koordinointi varsinkin soveltavan liikunnan osalta? Tällä hetkellä osa kunnista ostavat jo erityisliikunnan palvelut kolmantelta sektorilta. Tulevaisuuden näkymä kuntien erityisliikunnanohjaajien virkojen suhteen on huolestuttava. Kunnat eivät enää palkkaa samalla lailla kuin ennen erillisiä erityisliikunnanohjaajia. Entisten erityisliikunnanohjaajien eläköityessä tilalle ei enää palkata saman verran jatkajia. Erityisliikunnanohjaajien viroissa tehdään supistuksia esim. sulauttamalla erityisliikunnanohjauksen vastuut kunto- ja terveysliikunnanohjaajille. Tällöin vaarana on, että erityisliikunnan asiantuntijuus jää ohueksi. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Tulevaisuuden huolena on, miten yksittäisen erityisliikkuajan liikuntamahdollisuudet pystytään turvaamaan. Huoli on myös siitä, että pysyykö erityisliikunnanoh-

jauksen ammattitaito liikunta-alan koulutuksessa ja pitäisikö sitä jopa lisätä. Vammaishuippu-urheilu näkyy jo paremmin valtakunnan mediassa. Tämä julkisuuden lisääntyminen on kovan työn tulos. Vammaisjärjestöjen tiedottajat sekä yksittäiset urheilijat ovat tehneet hartiavoimin töitä saadakseen vammaisurheilun näkyväksi. Menestys vammaisurheilussa on myös itsessään tuonut näkyvyyttä yleisölle. Samanlaista esiinmarssia kaivataan myös soveltavan liikunnan harrastepuolella. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

3.3 Esteettömyys

Esteettömyys ei ole mielipide, vaan se mahdollistaa palveluiden saannin kaikille tasapuolisesti. Se mielletään fyysisen ympäristön esteettömyydeksi. Se tarkoittaa esimerkiksi paikkaa, johon on mahdollista päästä kaikkien osallistujien. Esteettömyydestä puhuttaessa käytetään myös termiä saavutettavuus, jotka ovat jokseenkin samaa tarkoittavia sanoja. Saavutettavuutta käytetään myös ilmaisemaan immateriaalisia asioita kuten tiedonsaantia ja palvelun tuottajien asenteita. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 69–71.)

Kommunikaation onnistuminen monella tasolla on tärkeä osallistumisen mahdollistaja. Se on välttämätön perusoikeus vammaisille henkilöille. Jos kommunikaatio on ontuvaa ja tiedonsaanti rajallista, jää osa henkilöistä tiedonpuutteeseen ja asettaa heidät eriarvoiseen asemaan. Heidän on tällöin hyvin haastavaa toimia hajanaisen tiedon varassa ja hankkia oleellisia palveluita sekä tuoda esille omia mielipiteitään. (Haarni 2006, 32.) Erimuodoissa oleva tieto on tärkeää, jotta sen vastaanottaminen olisi mahdollista useilla eri aisteilla.

Kun järjestetään soveltavan liikunnan liikuntatapahtumaa, esteettömyys tarkoittaa, että tapahtuma on kaikkien saavutettavissa sekä materiaalisesti että immateriaalisesti. Tapahtuman suunnittelussa on otettava huomioon tiedottaminen selkokielellä ja että liikuntavälineet ja rakennukset ovat esteettämiä kaikille. Esteetön liikuntaympäristö palvelee kaikkia liikunnanharrastajia tasapuolisesti. Se takaa, että samat tilat soveltuvat kaikille vammaan katsomatta. Samalla samoja tiloja käytettäessä tapahtuu integraatio ja inkluusio vammattomien ja vammaisten henkilöiden välillä. Jotta kaikki ihmiset saisivat mahdollisuuden pitää huolta

terveydestään ja kunnostaan tasavertaisesti, tarvitaan esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Ne vähentävät syrjäytymistä ja edistävät ihmisoikeuksien toteutumista. Nykypäivänä tulee esteettömyys ottaa jo huomioon rakennusten rakennusvaiheessa lain määrittelemillä normeilla. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ulkoilureitteihin, liikenneväyliin, liikuntahalleihin ja koulujen liikuntasaleihin sekä erilaisiin luontokohteisiin. Kysymys on usein vain asioiden huomioimisesta jo suunnitteluvaiheessa ja tällainen esteetön rakentaminen ei aiheuta rakennusvaiheessa lisäkustannuksia. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 69–71.)

Mitä, missä, milloin on käytännöllinen ja yksinkertainen kolmen sanan yhdistelmä, joka kannattaa nostaa esiin vammaisliikuntatapahtuman suunnittelussa. Kun on selvillä mitä tapahtumassa tarjotaan ja mihin sillä pyritään, voidaan siirtää kysymyksiin missä ja milloin. Soveltavan liikunnan liikuntatapahtumissa tulee kiinnittää erityistä huomiota tiloihin ja ympäristöihin, jotka tukevat valittua tavoitetta. Paikka tulee valita huolella ja esteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmasta. Tämä luo myös puitteet ja ensivaikutelman kaikille osapuolille. Tapahtumaympäristön on oltava sellainen, ettei se ole kenellekään syy olla tulematta paikalle. Tapahtuman ajankohta tulee miettiä huolella, ettei samaan aikaan ole päällekkäisiä tapahtumia. On hyvä miettiä, onko järkevää järjestää tapahtumaa juhlapyhinä, lomakausina ynnä muina sellaisina ajankohtina joihin liittyy ihmisten omia perinteitä. Myös samaan aikaan järjestetyt muut isot yleisötapahtumat tulee ottaa huomioon. Huomioinnin arvoista on myös, että järjestetäänkö tapahtuma viikolla vai viikonloppuna. (Aalto 2017, 4–5.)

Asennekysymykset nousevat usein myös pinnalle, kun puhutaan esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Yhdenvertaisuutta ei aina mielletä vammaisten henkilöiden perusoikeudeksi. Yllättävän monet ihmiset ajattelevat vammaisen ihmisen päivien sisällön koostuvan vain perustoiminnoista kuten ruoanlaitto, siivoaminen, peseytyminen ja ostoksilla käynti. Esimerkiksi liikunta- tai kulttuuriharrastukset katsotaan asioiksi, jotka eivät kuulu vammaisen päivittäiseen elämään. Kun asenneilmasto voi olla tämän kaltainen, on vaikeaa toteuttaa tasa-arvoista elämää ja palveluiden saatavuutta yhteiskunnassa. (Haarni 2006, 31.)

4 SOVELTAVAN LIIKUNNAN TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN

Tapahtuman järjestäminen alkaa idean luomisella. On tärkeää selvittää, mikä tapahtuman tavoite on ja että se kohdentuu erityisryhmille. Tapahtuman suunnittelijan on hyvä miettiä tapahtuman tarjoamaa viestiä ja sisältöä tapahtumaan osallistujien kannalta. Tapahtuman pääideana voi olla esimerkiksi tarjota osallistujalle kokemus mukavasta päivästä tai uuden asian oivalluksesta. Kun tapahtuman idea selviää, on helpompi lähteä kohti idean toteutusta. (Aalto, 1–3).

Kun idea, arvopohja, missio ja visio ovat selvillä kannattaa organisaation koota koolle ydinryhmä. Tämä ryhmä luo edellytykset tapahtuman onnistumiselle. Mietittävinä asioina ovat mitkä tahot myöntävät luvat tapahtuman järjestämiseen, onko tapahtuma järjestön arvojen ja sääntöjen mukainen sekä luoda aikataulus tapahtumalle. On tärkeää päättää vastuualueet tapahtumaan järjestämiseen liittyvästä aikataulusta ja konkreettisesti asioiden vastuuttamisesta eri henkilöille. Soveltavan liikunnan tapahtumissa tulee ottaa huomioon vaatimukset olosuhteille sekä varmistaa sidosryhmien sitoutuminen.

(Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 13.)

Suuremmat soveltavan liikunnan tapahtumat vievät järjestön aikaa ja panosta yllättävän paljon. Suunnittelussa siis tulee ottaa huomioon, ettei organisaation perustoiminnot vaarannu tapahtumien vaativien ponnistelujen takia. Olisi hyvä miettiä tarvitaanko tapahtuman järjestämiseen pääsihteeri, joka vastaa koko tapahtuman eteenpäin viemisestä. (Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 17.)

Järjestöillä jotka järjestävät tapahtumia on patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin hyväksymät säännöt. Säännöistä käyvät ilmi järjestön toiminnan tarkoitus. Näiden sääntöjen rajoissa järjestöjen tulee toteuttaa tapahtuma. Tapahtumat saavat tuottaa järjestölle voittoa, mutta nämä voitot on käytettävä toteuttamalla yleishyödyllistä toimintaa. Jos järjestön toiminta perustuu pääsääntöisesti vapaaehtoisuuteen, on tärkeää pohtia tapahtumien laatua ja määrää. Tarkastelussa on hyvä nostaa esille myös vapaaehtoisten arvostus ja jaksaminen sekä heidän ajankäyttönsä hyödyntäminen järkevällä tavalla. Näitä edellä mainittuja asioita on hyvä pohtia järjestön toiminnallisissa tavoitteissa.

(Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 10.)

Tapahtuman markkinointia suunniteltaessa pitää muistaa, että tapahtuma kutsun tulee olla kutsuva. Kutsu ei ole vain välttämätön paha vaan tärkeä osa tapahtumaa, koska se luo ensivaikutelman kutsujasta ja itse tapahtumasta. Kutsun ulkoasu ja kutsumistapa riippuvat tapahtuman kohderyhmästä ja tapahtuman luonteesta. (Aalto, 6.) Viestintä ja markkinointi kulkevat tapahtuman suunnittelussa mukana alusta asti. Huomiotta ei saa jättää myöskään taloutta, joka luo raamit tapahtumalle. (Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 29.)

Viestinnän keinot ovat moninaiset ja luovuuden käyttäminen on järkevää. Kaikissa organisaation toiminnoissa kannattaa hyödyntää viestinnän keinoja, koska kaikki ihmisten väliset kohtaamiset ovat tilaisuuksia viestiä. Viestintää ovat radio ja TV- esiintymiset ja -mainokset, lehtijutut ja ilmoitukset. Samoin esiintymiset, luennot ja koulutukset sekä internet ja sosiaalinen media ovat viestinnän kanavia. (Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 30.) Organisaation työntekijät liikkeessaan työtehtävissä työkentillä ovat viestinnän ja markkinoinnin käveleviä mainoksia. Myös erilaiset tempaukset ja tapahtumat ovat mainioita viestinnän keinoja.

Kannattaa siis hyödyntää ennakkoluulottomasti viestinnän ja markkinoinnin mahdollisuuksia ja ottaa mukaan arvaamattomia toimenpiteitä. Tällaisilla oivaltavilla uusilla keinoilla voidaan erottua muiden tapahtumien massasta ja herätellä uudenlaista kiinnostusta kohderyhmissä.

(Pohjois-Savon Liikunta ry 2014, 31.)

Markkinoinnin ja viestinnän avulla kerrotaan tapahtumasta ja luodaan mielikuva tapahtuman järjestävästä organisaatiosta. Ennakkomarkkinoinnin tavoitteena on löytää tapahtumaan potentiaaliset osallistujat ja saada paikallinen media kiinnostumaan siitä. Ennakkomarkkinoinnin tavoitteena on myös löytää yhteistyökumppaneita, joilla rahoitetaan tai muuten tuetaan tapahtuman järjestämistä. Kumppaneille myydään tuote, joka herättää heidän mielenkiinnon tapahtumasta. Erityisen tärkeää on kohderyhmän määrittely ja sen pohtiminen, miten parhaiten pystymme tavoittamaan ihmisjoukot. Ennakkoviestinnän perussääntö on mitä, missä, milloin ja kenelle se soveltuu. Vammaisliikuntatapahtumissa myydään harvoin pääsylippuja, joten yleisöstä saatava suoranainen taloudellinen

tuki on vähäistä. Yleisö tuo tapahtumaan kuitenkin muuta kuin vain rahallista arvoa. Se voi auttaa suuremman median kiinnostuksen heräämisen vammais-tapahtumia kohtaan. Median tullessa mukaan myös vammaisliikunnan julkisuus lisääntyy ja mahdolliset sponsorit sen myötä moninaistuvat. Markkinoinnissa ja viestinnässä tulee ottaa huomioon myös vakuutusasiat. Järjestön maineen kanalta on tärkeää, että esimerkiksi harrasteliikuntatapahtuman ajalle organisaatio ottaisi vakuutuksen kaikille osapuolille sekä tapahtumassa tarvittaville materiaaleille. Näihin materiaaleihin lukeutuvat esimerkiksi vuokrattava auto, tilat ja tavarat. Tällöin järjestön selusta on turvattu mahdollisten vahinkojen varalta. Jos kyseessä on kilpaurheilutapahtuma, kilpailijalla tulee olla oma vakuutus. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

4.1 Vammaisliikuntatapahtumien järjestäminen

Viestinnän saavutettavuus vammaisliikkuville on tärkeää. Esimerkiksi näkövammaiset tai kehitysvammaiset tarvitsevat selkokieleistä informaatiota. Tämä tarkoittaa mm. nettisivujen helppokäyttöisyyttä ja tiedotteiden helppolukuisuutta. Sivustot eivät saisi olla liian monikerroksisia runsaine ponnahdusikkunoineen ja pudotusvalikoineen. Nämä monimutkaiset reitit hankaloittavat näkövammaisten käytössä olevien tietokoneen apulaitteiden käyttöä. Kehitysvammaisten taas on hyvin hankalaa hahmottaa liian monimutkaisia ja moniulotteisia sivustoja. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Jotta yhdenvertaisuutta digimaailmassa voidaan taata paremmin, verkkosivujen esteettömyydelle on kehitetty uusia ohjelmia. Kansainvälinen WSAG-standardi mahdollistaa eri sovellusten toimivuuden analysoinnin siten, että sen avulla voidaan määritellä esteettömyys verkkosovelluksissa. Vastaavia sovelluksia on myös suomeksi esim. Wave web accessibility tool-työkalu. Tämän tyylliset työkalut mahdollistavat verkkopalvelun tarkistamisen ja kertoo käyttäjälle, onko palvelu saavutettava ja esteetön. Erityisesti verkkoympäristöjen tekijät hyötyvät tällaisista ohjelmista. Tällaisten asioiden huomiointi on edullisinta jo suunnittelu vaiheessa eivätkä tuo lisäkustannuksia.

(Karvonen & Makkonen 2016, 143–145.)

Erityisliikkujien kenttä on hyvin pirstaleinen kokonaisuus. Vammat ja niiden tasot vaihtelevat ja henkilöt asuvat ympäri Suomea. Samaa ikäluokkaa ja vamma-ryhmää edustavia henkilöitä ei välttämättä löydy samalta paikkakunnalta yhtään. Tämä asettaa siksi myös vammaisliikunnan markkinoinnin haasteisiin. Viestintää ja markkinointia ei tehdä enää juurikaan perinteisillä julistemenetelmillä vaan hyväksi käytetään sosiaalista mediaa ja asiakasrekisterejä. Erityisesti nuoret vammaisliikkujat tavoitetaan sosiaalisen median kautta nykyisin hyvin. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Lähetettäessä tapahtumasta tietoa osallistujille, tulee heitä muistuttaa henkilövakuutuksen välttämättömyydestä. Kaikki vammaisurheilijat eivät välttämättä saa vakuutusyhtiöiltä omaa vakuutusta vammaisuutensa vuoksi. Erityisliikkujia voi kuitenkin saada VAU:n kautta VAU:lle räätälöidyn urheilijavakuutuksen. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Yhteistyökumppaneita hankittaessa tulee pohtia, miten nämä tahot saadaan kiinnostumaan yhteistyöstä vammaisliikunnan parissa. Joitakin kumppaneita voidaan saada mukaan puhtaasti hyvästä tahdosta. Tällöin yhteistyökumppani kokee juuri tämän tapahtuman tukemisen oman yrityksen arvomaailman mukaiseksi. Yksi hyväksi havaittu markkinointikeino on henkilötarinoiden kertominen/kuvaaminen. Näissä kuvauksissa on esimerkiksi videolle kerrottu henkilöstä tarina, kuinka hänen polkunsaa on johtanut vammaisurheiluun. Yhteistyökumppaneille voidaan tarjota tapahtumassa näkyvyyttä erilaisissa muodoissa. Näkyvyyttä voidaan tarjota tv-aikana, mainosvideoissa näkymisenä tai mainoksina painetuissa materiaaleissa tai vaatteissa.

(Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Raha ei ole ainoa yhteistyökumppanien tukimuoto, vaan myöskin hyödykkeet, kuten tavarat voivat vaihtaa omistajaansa. Tällöin voidaan tarjota esimerkiksi yhteistyökumppanille mainostilaa ja saada tilalle tapahtumassa tarvittavia hyödykkeitä, kuten kontillinen vesipulloja. Järjestöissä vallitseva arvomaailma määrittää myös yhteistyökumppaneiden valintaa. Organisaation ei kannata valita omaa ideologiaa vastaan olevaa yhteistyökumppani, vaikka se tarjoaisi merkit-

tävän taloudellisen tuen. Tällöin järjestön arvomaailma voisi joutua kyseenalaiseksi. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Vapaaehtoisten rooli tapahtumissa on merkittävä. Se miten vapaaehtoistoiminta on järjestetty, on suuri merkitys. Silloin kun tarvitaan vapaaehtoisia tapahtumaan, on tärkeää millä tavoin eri tehtävät on kuvattu heille. Tapahtumissa tarvitaan erilaisia vapaaehtoistehtäviä. Näistä erilaisista tehtävistä voi koota niin sanottuja tehtäväpaketteja, joista tulee pyrkiä tekemään kiinnostavia kokonaisuuksia. Kokonaisuuden ollessa selkeä ja kiinnostava on vapaaehtoinen helpompi saada kiinnostumaan vapaaehtoistyön tekemisestä organisaatiossa. Tällöin he voivat valita juuri itselle sopivat ja itseä kiinnostavat tehtävät. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.) Tehtävänkuvauksen perusteella vapaaehtoinen voi tehdä itse päätöksen millä panoksella haluaa osallistua tapahtumaan (Laimio & Välimäki 2011, 9–15).

Tehtävänkuvauksen laatiminen vaatii tapahtuman organisoijalta paljon, jotta hän miettii tarkasti etukäteen missä tarvitaan vapaaehtoisia. Aikaa kannattaa antaa huolelliselle etukäteissuunnittelulle, jotta pystyy kuvaamaan mahdollisimman hyvin jokaisen työtehtävän. Myöhemmin tämä huolellinen valmistelu säästää aikaa ja energiaa kaiken kiireen keskellä. Kun vapaaehtoisen tehtävän kuvaus on auki kirjoitettu, vapaaehtoisen on helppo valita mihin tehtävään hän ryhtyy ja mitä häneltä odotetaan. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

Vapaaehtoisia olisi järkevää sitouttaa tehtäviin jo ennen varsinaista tapahtumaa. Kun vapaaehtoinen pääsee tutustumaan organisaation toimintaan ja tapahtuman taustatyöhön hyvissä ajoin, hän pystyy saamaan kokonaisuudesta selkeämmän kuvan. Vapaaehtoisille riittää siis paljon tehtäviä myös ennen itse tapahtumaa. Osa vapaaehtoisista voivat olla mukana sekä etukäteistehtävissä että tapahtumassa ja osa ainoastaan etukäteisvalmisteluissa.

(Laimio & Välimäki 2011, 25–30.)

Vapaaehtoisen perehdytys lähtee peruskoulutuksesta yleisellä tasolla, mitä on vapaaehtoistoiminen. Koulutuksessa vahvistetaan vapaaehtoisen motivaatiota ja kiinnostusta vapaaehtoistyön tekemiseen. Peruskoulutus voi hyvin olla monen järjestön yhteinen peruskoulutus. Kun lähdetään miettimään tehtäväkohtais-

ta tai tapahtumakohtaista koulutusta, se olisi hyvä järjestää oman organisaation kesken. (Laimio & Välimäki 2011, 31–32.)

Uusien asioiden oppiminen on vapaaehtoiselle yksi tärkeimmistä motiiveista tehdä vapaaehtoistyötä. Tehtävään perehdyttämällä luodaan vapaaehtoiselle tunne, että hän on tervetullut ja hänen työpanostaan arvostetaan. Panostamalla vapaaehtoisen työhön perehdyttämiseen, pystytään poistamaan epävarmuutta, parantamaan sitoutumista ja rohkaisemaan tulevaan tehtävään. Perehdyttämiseen kannattaa nimetä vastuuhenkilö, joka vastaa perehdyttämisestä. Ensimmäiset kontaktit ja työtehtävät vapaaehtoistyössä on merkittävät, koska tällöin syntyy tunne, onko vapaaehtoistyö mukavaa vai ei. Nämä kokemukset heijastuvat luonnollisesti päätökseen siitä haluaako henkilö ohjautua vapaaehtoistyön pariin jatkossakin. (Laimio & Välimäki 2011, 33–37.) Tapahtumasta saatavalla materiaalilla ja rekvisiitilla voi olla vapaaehtoiselle suuri merkitys, jotta hän edes osallistuu koko tapahtumaan

(Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017).

Tapahtuman järjestäjän kannattaa vakuuttaa tapahtuman vapaaehtoiset työntekijät mahdollisten vahinkojen sekä riitatilanteiden varalta. Näitä vakuutuksia ovat tapaturma- sekä vastuuvakuutukset. Pääallekkäisyyksiä vakuutusten otossa kuitenkin tulee välttää huomioiden esimerkiksi, että oppilaitoksista tulevat vapaaehtoiset ovat aina koulunsa puolesta vakuutettuja. Jos vapaaehtoisena työskentelee vammaisen henkilö, tulee huomioida, että myös hänellä on vakuutus voimassa tapahtuman ajan.

(Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017.)

4.2 Yhteisöpedagogin ammatillisen osaamisen merkitys

Yhteisöpedagogien työlle on ominaista rajojen ylittäminen, verkostojen rakentaminen, projektien ideointi, ideoiden myyminen sekä kokonaisnäkemysten tuottaminen. Tämä vaatii tasapainoilua ristiriitaisten intressien välissä ja rohkeutta toimia yksin ja yhteisöissä itselleen epävarmoillakin alueilla. Yhteisöpedagogin asiantuntijuuteen sisältyy ongelmanratkaisukyky, osaamisen käyttäminen luo-

vasti sekä ruohonjuuritason työt. Erityisryhmien kanssa toimiminen vaatii yhteisöpedagogille tyypillistä avointa asioiden ja ilmiöiden kohtaamista.

(Herranen & Määttä 2009, 63–65).

Soveltavan liikunnan parissa toimiva yhteisöpedagogi luo ympärilleen ilmapiirin, jossa kaikki ryhmän jäsenet ovat tasavertaisia. Hän valvoo, että jokainen liikkujan kohdalla oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus toteutuvat. Yhteisöpedagogin tehtävänä on luoda ympäristö, jossa on lupa onnistua ja epäonnistua, turvallista olla ja näyttää tunteita. Hän antaa omalla toiminnallaan esimerkin siitä, miten ketään ei suljeta ulkopuolelle vaan kaikille annetaan tasapuolinen mahdollisuus. Vammaisuuden sosiaalisessa mallissa sanotaan Aija Saaren (2009, 215) mukaan vamma tai sairaus ei sinällään ole ongelma, vaan ympäristö, joka rajoittaa vammaisen ihmisen mahdollisuuksia toimia tasavertaisesti yhteisössään. (Rintala & Huovinen & Niemelä 2012, 14).

Yhteisöpedagogi voi työskennellä moninaisissa ja moniammatillisissa tiimeissä käyttäen hyväksi yhteisön osaamista ja voimavaroja. Hän ymmärtää osallisuuden merkityksen, osaa innostaa ja vahvistaa yksilöitä ja ryhmiä sekä edistää suvaitsevaisuutta. Yhteisöpedagogi ymmärtää yhteisöjen moninaisuuden ja niiden mahdollisuudet. Hän osaa ohjata yksilöitä ja yhteisöjä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja hyödyntämään kehittymisen mahdollisuuksia. Yhteisöpedagogi osaa työskennellä myös kansainvälisissä yhteisöissä sekä monikulttuurisissa ympäristöissä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012.)

Yksi oma kulttuurinsa on erityisliikkujat, jotka lukeutuvat yhteisöpedagogin työkenttään. Soveltavan liikunnan liikuntatapahtumissa yhteisöpedagogi voi toteuttaa yhteisöllistä osaamistaan muun muassa tuomalla yhteen tapahtuman järjestäjän, yhteistyökumppanit, yleisön sekä erityisliikkujat. Hän pystyy vaikuttamaan tunnelmaan ja ilmapiiriin omalla suvaitsevalla työotteellaan. Yhteisöpedagogi pystyy hyödyntämään yhteistyökumppanien tuomaa hiljaista tietoa myös oman organisaationsa hyväksi. Hän on valmis myös jakamaan omaa kokemusperäistä tietoaan muiden organisaatioiden käyttöön. Tällöin kaikki osapuolet hyötyvät hiljaisten tietojen vaihdosta.

Tietäessään kasvun, kasvatuksen ja kehityksen teorian yhteisöpedagogi osaa soveltaa tätä tietotaitoa käytäntöön. Hän on ohjauksen rautainen ammattilainen, joka osaa soveltaa erilaisia menetelmiä erilaisissa työympäristöissään. Hän pystyy ohjaamaan ammatillisesti ja eettisesti eri ikäisistä ja erilaisista yhteisöistä koostuvia ryhmiä. Yhteisöpedagogi edistää yhteisöllistä toimintaa ja ymmärtää pedagogisen toimintaympäristönsä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012.)

Pedagogisella osaamisellaan yhteisöpedagogi osaa hyödyntää sopivia ohjauksen menetelmiä myös soveltavassa liikunnassa sekä tapahtuman järjestämisessä. Hän osaa myös huomioida yksilöiden erityistarpeet ja näiden erityistarpeiden vaatimat muutokset. Tähän hän pystyy omaamalla teorian lisäksi vahvan hiljaisen tiedon. Tällöin järjestelyt toimivat rutiinin omaisesti, mutta samalla joustavasti.

Yhteiskunnan palvelujärjestelmien tunteminen mahdollistaa yhteisöpedagogin yhteiskunnallisen osaamisen. Hän osaa soveltaa tätä tietoaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla sekä tuoda tämän tiedon myös paikalliselle tasolle. Yhteisöpedagogi ymmärtää kansalaistoiminnan merkityksen yhteiskunnassa ja osaa hyödyntää sitä vaikuttamisen välineenä tuoden toimijat yhteen. Tämä koskee esimerkiksi julkisen sektorin, yritysmaailmaa ja kolmannen sektorin toimintaa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012.)

Soveltavan liikunnan liikuntatapahtumissa yhteisöpedagogi osaa ottaa huomioon erityisliikkujien palvelujärjestelmät, ryhmien sekä yksilöiden erityistarpeet esteettömyyden kannalta. Hän vaikuttaa yhteiskunnan rakenteisiin ja asenteisiin mahdollistamalla erityisliikkujien tarpeet. Hän pyrkii myös vaikuttamaan yhteiskunnallisesti rakennusten rakennusratkaisuihin niin, että esteettömyyden kriteerit täyttyvät. Kokemuksen kautta kerryttämäänsä tietoa yhteisöpedagogi hyödyntää toiminnassaan siten, että hän pyrkii aina kokemuksen karttuessa entistäkin vaativampiin työtehtäviin. Hän pystyy uutta kokemusta ja tietoa reflektoiden kehittämään omaa toimintaansa määrätietoisesti.

Yhteisöpedagogi pyrkii reflektiiviseen, kehittäväan ja kriittiseen työotteeseen. Hän osaa projektityöskentelyn vaiheet suunnitellen, toteuttaen ja arvioiden toimintaansa. Yhteisöpedagogi on valmis kehittämään itseään ammatillisesti tilan-

teiden vaatimilla tavoilla. Hän osaa ottaa huomioon käytettävissä olevat resurssit ja voimavarat ja pystyy luovaan ongelmanratkaisuun.

(Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012.)

Tapahtumissa yhteisöpedagogi analysoi ja arvioi tapahtumien kulkua ja huomio siinä ilmeneviä asioita. Hän kerää tietoa hyvistä ja huonoista käytänteistä tulevia tapatumia silmällä pitäen. Näin hän kehittää omaa sekä toisten osaamista tulevia työtehtäviä ajatellen. Yhteisöpedagogi kerää näin talteen hiljaista tietoa, jota voidaan myöhemmin hyödyntää organisaatioiden hyväksi.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Halusimme tehdä soveltavaan liikuntaan liittyvän opinnäytetyön. Olimme yhteydessä VAU:hun. Järjestöstä meille ehdotettiin soveltavan liikunnan liikuntatapahtumien järjestämiseen liittyvää opasta, koska he olivat havainneet sille tarvetta. Oppaan tekeminen tuntui meistä erittäin kiinnostavalta ja tartuimme aiheeseen ja työhön välittömästi. Tavoitteena oli kerätä järjestön sisällä oleva hiljainen tieto tapahtuman järjestämisestä koulutusmateriaaliksi.

Kun olimme valinneet kehittämistehtävämme, päädyimme opinnäytetyössämme käyttämään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Laadullinen menetelmä tarkoittaa näytettä otoksen sijaan. Näyte tarkoittaa, että se on ymmärrettävissä moninaisemmin. Lähtökohtana kvalitatiivisille menetelmille on, että siinä kuvataan todellista elämää. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 104–105.) Koska opinnäytetyömme oli hiljaisen tiedon keruuta usealta eri henkilöltä, päädyimme laadulliseen tutkimukseen, jossa pyritään kohteen tutkimiseen kokonaisvaltaisesti. Pyrkimyksenämme oli saada esille tosiasioita ja olemassa olevaa tietoa. (Hirsijärvi 1997, 161.) Saatuamme tietoon opinnäytetyömme aiheen valitsimme välittömästi laadullisen menetelmän. Toimimme näin, koska jokainen haastattelumme henkilö ilmaisee asiansa omalla tavallaan. Strukturoitu haastattelu olisi ollut liian sitova ja olisi jättänyt tärkeitä asioita huomioimatta. Jotta saimme tutkimuksesta luotettavan, haastateltaviksi valitsimme tarkan harkinnan jälkeen eri ammattiryhmien edustajia, joilla jokaisella oli oma tulokulma aiheeseen.

Teimme haastattelut teemahaastatteluina, koska jaoin haastattelut neljään eri teemaan.

Teemahaastattelussa kysymysten järjestys, painotukset ja sanamuodot voivat vaihdella. Haastatteluteemojen tulee kuitenkin olla huolellisesti suunniteltu etukäteen. Teemahaastattelut antavat vapauden muokata myöhempiä haastatteluja edellisten haastattelujen mukaan. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 41.)

Valitsimme myös useita erilaisia aineistoja, joiden pohjalta pyrimme mahdollisimman laaja-alaiseen tarkasteluun (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 104–105). Yksi aineistoihin liittyvä menetelmä joihin keskityimme, oli benchmarking. Benchmarking eli esikuva-arviointi tarkoittaa omaa kehittämisen kohteen vertailua toiseen kohteeseen. Tämä toinen kohde on yleensä mahdollisimman hyvä olemassa olevista kohteista. Ideana tällaisessa menetelmässä on oman toiminnan kyseenalaistaminen ja toisilta oppiminen. Työssämme sovelsimme haastatteluista ja benchmarkauksesta saatuja tietoja uuden tuotoksen tuottamiseksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 43–44.) Benchmarkkasimme SEKE (seurakehittäjä)-hankkeen ja tilaisuuksien ideointi- ja toteuttamistoimisto Tapauksen oppaita sekä VAU:n ja Invalidiliiton Esteettömyyskeskuksen ESKE:n tarkistuslistaa. Toteutimme haastattelut ennen benchmarkausta, koska halusimme työntilaaajalta tavoitteet työhön. Tällöin meidän oli parempi näkemys vertailla juuri tilaajan kannalta hyödyllisten asioiden osalta benchmarkattavia materiaaleja. Näin pystyimme suhtautumaan kriittisesti ja kohdennetusti benchmarkattaviin materiaaleihin.

Heti alusta alkaen aloimme kirjottamaan päiväkirjaa opinnäytetyön tekoon liittyvistä etenemisen vaiheista sekä tunnelmista. Päiväkirjan tekeminen helpotti asioiden jäsentelyä ja auttoi työssä etenemistä. Merkintöihin oli myös hyödyllistä ja helppoa palata työn eri vaiheiden aikana tarkistamaan asioita.

5.1 Haastattelut ja haastateltavat

Haastattelimme teemahaastattelulla VAU:n neljää eri toimihenkilöä. Teemahaastattelu tarjosi erittäin sopivat vapauden käsitellä tätä aihetta, koska seura-

vat haastattelut muokkaantuivat edellisten haastatteluiden mukaan. Haastattelussa ilmeni mielenkiintoisia asioita, joihin emme osanneet varautua etukäteen. Näitä asioita olivat esimerkiksi, että toimittaessa tietynlaisen organisaation alla, tulee noudattaa tiettyä ideologiaa, ettei toiminta ole organisaation arvojen vastaista. Haastattelut etenivät luonnollisina vuorovaikutustilanteina, joissa johdattelimme kysymyksillämme haastateltavaa aiheesta toiseen. Haastattelun tavoitteena oli saada esiin hiljainen tieto, joka on organisaation nykyisillä työntekijöillä. Työntekijät olivat alansa rautaisia ammattilaisia, koska heillä oli vuosien kokemus aiheesta. Vaarana kuitenkin oli, että henkilöstövaihdosten yhteydessä tieto katoaa. Tämän organisaatio oli ymmärtänyt pyytäessään meiltä opinnäytetyötä. Haastateltavat olivat innokkaana mukana jakamassa omaa tietotaitoaan.

Haastattelut toteutettiin verkkovälitteisesti Collaboraten Ultran avulla, koska haastateltavat olivat Helsingissä ja opinnäytetyöntekijät Kuopiossa. Collaborate Ultra on erityisesti koulutuskäyttöön luotu verkkoneuvotteluympäristö. Se mahdollistaa haastatteluiden tallentamisen, jolloin tuotokseen on helppo palata tarvittaessa myöhemminkin. Saatuamme materiaalin työstettyä, poistimme tämän materiaalin verkkoneuvotteluympäristöstä.

Kaikki haastateltavat ovat toimineet tilaajan palveluksessa VAU:n syntyhistorian alusta lähtien. Haastateltavista kolme olivat toimineet tämän lisäksi aiemminkin vastaavanlaisissa työtehtävissä muissa vammaisjärjestöissä. Kokemuspohja haasteltavilla oli laaja ja moninainen. He edustivat eri ammattiryhmiä, joten saimme näytteeksi monipuolisen kattauksen ja useita näkökulmia.

Kun olimme tehneet tilaajapalaverissa sopimuksen opinnäytetyöstämme ja sopineet työntilaajan kanssa haastateltavat, lähetimme sähköpostia haastateltaville. Sähköpostissa kerroimme opinnäytetyön aiheesta, joten he tiesivät, että otamme heihin yhteyttä puhelimitse ja sovimme haastatteluajat. Puhelussa sovittiin tarkka päivämäärä ja annoimme ohjeet haastattelun käytännöntoteutuksesta. Lisäksi laitoimme vielä sähköpostilla ohjeistuksen haastattelun toteutuksesta. Testasimme muutamaa päivää ennen haastatteluja Collaborate Ultran toimivuuden.

Haastatteluja tehdessä tallensimme verkkovälitteiset haastattelut Collaborate Ultraan sekä varmistimme haastattelujen tallentumisen myös puhelimen äänitalentimella. Haastateltaville ilmoitimme, että tuhoamme tallenteet opinnäytetyön teon jälkeen. Tekniikka toimi hyvin haastattelujen aikana ja tallennuksen onnistuivat. Haastattelut olivat kestoaltaan noin tunnin mittaisia eli saimme haastattelumateriaalia noin neljän tunnin edestä.

Haastattelutilanteet olivat onnistuneita, vaikka jännitimme haastattelujen tekemistä. Haastattelut muodostuivat kuitenkin rennoiksi ja mukaviksi kokonaisuuksiksi, joissa kumpusi helposti uusia kysymyksiä ja joista oli hyvä jatkaa kysymyksestä toiseen. Pysyimme hyvin aiheessa eikä haastattelutilanteet rönsyilleet aiheen ulkopuolelle.

5.2 Aineiston analysointi

Haastattelujen jälkeen kirjoitimme haastattelut opinnäytetyöpäiväkirjaamme. Emme kirjoittaneet haastatteluja sanasta sanaan, vaan avasimme itsellemme niiden ydinkohdat. Toteutimme haastattelujen purkamisen siis vapaammin päiväkirjaamme, koska pystyimme palaamaan verkkovälitteisiin tallenteisiin aina tarvittaessa. Emme kokeneet sen vuoksi tarpeelliseksi litterointia. Pyrimme erottamaan haastatteluista työmme kannalta tärkeät asiat. Kaikkien haastattelujen toteuttamisen jälkeen analysoimme haastatteluja keskenään ja löysimme yhtymäkohtia, jotka menivät sulavasti osin päällekkäinkin. Haastattelut tarjosivat meille siis hyvän ja jokseenkin ehjän kokemuksen useammasta suunnasta.

Opinnäytetyötä tehdessämme palasimme uudelleen haastatteluihin aina tarvittaessa. Osaan haastatteluista jouduimme palaamaan useaan otteeseen. Tarvittaessa palasimme selvittämään tarvittavaa tietoa päiväkirjastamme ja välillä kuuntelemaan Collaborate Ultra tallenteita. Vertailimme saamaamme haastattelutietoa benchmarkkaamaamme materiaaliin. Emme havainneet tiedoissa ristiriitaisuuksia, vaan saimme täydennystä jo olemassa oleviin tietoihimme. Saimme sulautettua yhteen erityisliikunnan tapahtuman järjestämisen tietotaidon ja jo olemassa olevan vammattomien tapahtumien järjestämisen informaation. Mie-

timme kuinka hienoa olisi, jos benchmarkattavissa kohteissa olisi esteettömyys huomioitu. Toivottavasti tulevaisuudessa tällaiset asiat ovat itsestään selviä tapahtumaoppaiden sisältöjä.

Tässä työssä emme kerro haastateltavien tarkkaa henkilöllisyyttä, sillä haluamme taata heille anonymiteetin. Tällöin haastattelu pysyy luottamuksellisena ja haastateltavat uskaltavat sanoa arkaluontoisiakin asioita julki ja heidän henkilöllisyyttä on vaikeaa jäljittää. Vaikka haastattelun aiheet eivät välttämättä ole aina arkaluontoisia, voi haastateltavien mielipiteet paljastuessaan vaikuttaa esimerkiksi työyhteisöjen henkilökemioihin. Tietoja hankittaessa lupasimme haastateltaville nimettömyyden, kun opinnäytetyötä julkaistaan.

5.3 Toteutus, tulokset ja tuotokset

Opinnäytetyömme tuotoksena syntyi sähköinen koulutusmateriaali. Työn tarkoituksena oli koota organisaation hiljainen tieto VAU:n koulutusmateriaaliksi. Koulutusmateriaalin on tarkoitus olla lyhyt ja napakka tietopaketti tapahtumaan järjestäville uusille työntekijöille. Sen tarkoituksena on myös toimia muistilistana organisaation kokeneillekin työntekijöille. Materiaalissa käsittelemme laajasti, mutta ytimekkäästi vammaisliikuntatapahtuman järjestämiseen liittyviä erityispiirteitä. Teemoittelimme aihealueet neljään eri teemaan, joiden perusteella haastattelimme organisaation työntekijöitä. Valitsemamme teemat olivat soveltavan liikuntatapahtuman suunnittelu, viestintä, markkinointi ja talous. Nämä olivat työntilaajan kanssa yhdessä sovitut pääaiheet. Näiden teemojen lisäksi käsittelemme työssämme yhteisöpedagogin ammatillisten kompetenssien toteutumista tapahtuman järjestämisessä sekä meidän omaa tietotaitoamme uusien kehitysideoiden muodossa.

Teemahaastatteluihin valmistauduimme tutustumalla benchmarkattaviin materiaaleihimme. Huomioimme, että materiaalit olivat erinomaisia, jos osallistujien joukossa ei olisi vammaisia, koska niistä puuttui kokonaan erityisliikkujien huomioiminen. Halusimme pureutua tähän puuttuvaan ja merkittävään osaluueeseen. Teimme myös haastattelurungon jokaiselle haastattelulle, johon

pystyimme turvautumaan keskustelun eri vaiheissa tai siirryttäessä asiasta toiseen. Kohdensimme jokaisen haastattelun haastateltavalle, jolla katsoimme olevan eniten tietoa juuri kyseisestä teemasta. Saimme haastattelujen avulla erinomaisesti kerättyä aineistoa, jonka avulla pystyimme rakentamaan koulutusmateriaalin. Benchmarkkattavat materiaalimme sekä haastattelut auttoivat meitä pääsemään kattavaan ja useampia näkökulmia esiin tuovaan tuotokseen. Haastattelut täydensivät hyvin benchmarkkattavien materiaalien puuttuvaa erityisliikunnan osaa.

Koulutusmateriaalissa on koottuna selkeästi käsiteltävät aihealueet ja niihin liittyvät huomioitavat asiat. Tilaajan mainion palautteen ansiosta teimme materiaalin alkuun sisällysluettelon, joka selkeytti kunkin asian etsimistä koulutusmateriaalista. Materiaalin graafisena pohjana käytimme tilaajan virallista koulutusmateriaalipohjaa. Lisäsimme muutamia valokuvia elävöittämään materiaalia ja antamaan siihen iloista ja käytännönläheistä ilmettä.

Koulutusmateriaali siirtyy työntilajalle, jonka jälkeen tilaaja voi muokata sitä tarvittaessa tulevaisuuden mukanaan tuomiin muutoksiin. Tilaajan on tarkoitus ottaa materiaali käyttöön välittömästi, joten työ tulee tarpeeseen ja käyttöön heti valmistuttuaan. Tämä materiaali on myös käyttökelpoinen opas muillekin tapahtumia järjestäville organisaatioille ja suosittellemekin kaikkia hyödyntämään sen sisältöä. Etukäteen suunnitellut erityisliikkuja huomioivat toimenpiteet eivät maksa enempää kuin vammattomien tapahtumien järjestäminen. Kun erityisliikkuja huomioidaan jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa, vältetään ikäviltä ongelmatilanteilta ja tasa-arvoinen kohtelu tapahtumissa voi toteutua. Päädyimme valitsemaan koulutusmateriaaliksi Power Point diaesityksen. Tämä ohjelma on yleisesti hyvin työntekijöiden hallussa, joten heidän on helppo käyttää ja tarvittaessa muokata sitä. Sähköiseen materiaaliin päädyimme, koska siinä muokattavuus on huomattavasti helpompaa kuin esimerkiksi paperisissa versioissa.

Näiden edellä mainittujen asioiden perusteella opimme tapahtuman järjestämisestä, että töitä kannattaa tehdä henkilöiden kanssa jotka ovat aidosti kiinnostuneita asiasta. Lisäksi havaitsimme, että tällöin on helpompaa löytää myös työntekijän vahvuudet tarvittavaan työhön. Yksi tärkeä seikka jonka myös opimme, että työntekijöihin tulee osata luottaa, mutta kuitenkin aina kannattaa

varmistaa, että sovitut tehtävät on tullut hoidettua sovitusti. Ymmärsimme haastattelujen ja benchmarkattavan materiaalin perusteella, että tapahtuu järjestetäessä kannattaa ennakoida ja ajatella asioita enemmän kuin tarvitsee.

6 POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Vammaisliikuntajärjestöjen erityispiirteet asettavat sen toiminnalle omat erityiset haasteensa. Tällaisessa järjestössä toimiminen vaatii työntekijöiltään joustavaa kykyä hahmottaa erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden maailmaa. Haasteita riittää niin asenteiden, aseman säilyttämisen kuin esteettömyyden eteenpäin viemisen saralla.

Haastattellessamme vammaisliikuntajärjestön työntekijöitä huomasimme tehneemme oikean päätöksen valitessamme teemahaastattelun. Tällainen kvalitatiivinen haastattelumenetelmä tarjosi joustavan ja laaja-alaisen tiedon saannin. Jos olisimme valinneet strukturoidumman haastattelumenetelmän, emme olisi välttämättä keränneet näin laaja-alaista tietoa mitä nyt onnistuimme saamaan.

Hiljaisen tiedon talteen ottaminen oli hyvin haasteellista näin opiskelijan näkökulmasta. Haasteita toivat oikeiden kysymysten asetteleminen ja oma niukempi tietotaito verrattuna kokeneisiin asiantuntijoihin. Voi vain kuvitella miten paljon talteen kerätystä hiljaisesta tiedosta tulee olemaan hyötyä mahdollisille uusille työntekijöille uudessa työssään.

Markkinoinnin ja viestinnän haasteita soveltavan liikunnan parissa oli mielenkiintoista pohtia. Haastatteluissa nousi esiin paljon sellaista tietoa, jota emme osanneet ennakoida. Haastattelemamme asiantuntijat olivat selvästi alansa vahvoja ammattilaisia ja haastattelutilanteet olivat miellyttävä kokemus. Asiantuntijat suhtautuivat meihin ymmärtävän kannustavasti, vaikka oma tietämyksemme ei ollut asiasta kovin laaja vielä siinä vaiheessa.

VAU:lle tehty opas (kts. liite) tarjoilee yhteisöpedagogisen näkökulman tapahtuman järjestämiseen. Se kannustaa tapahtuman järjestäjää rohkeammin otta-

maan huomioon erityisliikkujien tarpeet kokonaisuutena. Tämä kokonaisuus käsittää fyysisten esteiden poistamisen lisäksi myös osallistavan ja yhteisöllisen idean esille tuomisen. Yksi tärkeä yhteisöpedagoginen rooli, jonka tuomme oppaassa esiin, on tsemppi ja hyvä meininki tapahtumassa. Tämän opinnäytetyön avulla myös ne yhteisöpedagogit, jotka eivät ole työskennelleet vammaisuuden parissa, voivat hyötyä tästä koulutusmateriaalista.

Opas tarjoilee hyvän pohjan soveltavan liikunnan tapahtumien järjestämiseen sekä myös vammattomien tapahtumien järjestämiseen. Koska opinnäytetyömme tuotos tulee koulutusmateriaaliksi VAU:lle, siitä puuttuu esimerkiksi kuulovammaisten ja lyhytkasvuisten erityisryhmät. Tämä siksi koska VAU tuottaa palvelua kehitysvammaisille, näkövammaisille, liikuntavammaisille ja elinsiirron saaneille sekä dialyysissa oleville. VAU:n kohderyhmien ulkopuolelle jäävien ryhmien huomioiminen tapahtumien järjestämisessä on luonnollisesti yhtä tärkeää kuin muidenkin ryhmien. Jos koulutusmateriaalia hyödynnetään muissakin organisaatioissa kuin vain VAU:ssa, tulisi ottaa huomioon edellä mainittujen vammaryhmien erityistarpeet.

6.1 Oppimiskokemukset

Pohtiessamme aihetta meille oli tärkeää, että opinnäytetyöstämme olisi työelämälle konkreettista hyötyä. Tärkeää oli myös, että se hyödyttäisi yhteisöpedagogin ammattialaa sekä soveltavan liikunnan huomioimista yhteiskunnassa. Hämmästyimme, miten suuri merkitys hiljaisella tiedolla on organisaatiossa. Ilman hiljaisen tiedon esiin kaivamista, näemme vain jäävuoren huipun organisaation tietotaidosta. HavaitSIMME myös, että jokainen järjestön työntekijä oli monitaituri. He hallitsivat erinomaisesti oman spesiaalialansa sekä hahmottivat hyvin myös kokonaisuuden.

Opinnäytetyötä tehdessämme koimme vahvuudeksemme aikaisemman kokemuksemme vammaisuudesta. Molemmilla oli kokemusta vammaisten henkilöiden kanssa toimimisesta ja oli luontainen innostus asiaan. Vahvuutenamme on ollut myös se, että olemme saaneet tehdä tätä opinnäytetyötä yhdessä. Olemme ammentaneet voimaa toisistamme ja pystyneet tuomaan omia vahvuuksi-

amme työn tekemisen eri vaiheissa esille. Saimme vietyä opinnäytetyöprosessimme alusta loppuun saakka yhteistyössä. Emme jaotelleet erikseen tehtäviä, vaan paneuduimme kaikkeen yhdessä. Koimme, että olimme tasavertaisia ja tekemistä riitti molemmille yhtä paljon. Onnistuimme olemaan myös kriittisiä sekä reflektoimaan toisiamme sekä itseämme tämän työn aikana. Työn edetessä meille on tullut rohkeutta ja nöyryyttä myös myöntää joidenkin asioiden pieleen meno ja tehdä tarvittavat korjaukset. Opinnäytetyön aihetta miettiessämme suunnittelimme järjestävämme liikuntaleirin elinsiirronsaaneille ja dialyysissä oleville. Päädyimme kuitenkin oppaan tekoon, mutta halusimme kuitenkin haastaa itsemme myös tapahtuman järjestämisessä. Niinpä järjestimme elinsiirronsaaneiden ja dialyysissä olevien liikuntaleirin ja saimme näin arvokasta tietoa opinnäytetyötämme ajatellen.

Opimme opinnäytetyön aikana hyödyntämään nykypäivän digimaailman mahdollisuuksia. Meidän ei tarvinnut matkustaa Helsinkiin tekemään haastatteluja vaan pystyimme toteuttamaan ne verkkovälitteisen kommunikointiyhteyden kautta. Lähteiden etsiminen oli kätevää ja helppoa internetin kautta verrattuna aikaisempiin opinnäytetyökokemuksiimme vuosien takaa. Lähteitä etsiessämme turvauduimme toki myös perinteiseen kirjastopalveluun. Käytimme monipuolisesti erilaisia aineistoja, omaa kokemusta ja haastatteluja. Juuri mitkään tiedot eivät olleet ristiriidassa keskenään. Opimme laajan ja pitkäjänteisen työn tekemistä, aikataulutusta ja tiedon rajaamista. Yksi tärkeä taito jota opinnäytetyön tekeminen tarjoili, oli lähteiden järkevä yhteensovittaminen.

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen kokemus. Meistä molemmat ovat tehneet aikaisemminkin opinnäytetöitä ja noihin vuosia sitten tehtyihin tuotoksiin verrattuna tämän tuotoksen syntyminen oli selkeämpää. Onnistuimme mielestämme jokseenkin hyvin arvioimaan työn laajuuden, aikataulutuksen ja sitoutumisen vaatimukset. Oli mukavaa huomata, että nuo taidot ovat vuosien saatossa parantuneet. Tähän on varmasti vaikuttanut laaja työkokemus, jota olemme molemmat tahoillamme kerryttäneet. Tekisimme toki toisin jotain tähänkin työhön liittyen. Jos meillä olisi ollut vielä enemmän aikaa käytössä, olisimme perehtyneet haastattelujen aiheisiin tarkemmin etukäteen. Näin olisimme saattaneet saada vielä enemmän hiljaista tietoa esille. Olemme kuitenkin iloisia lopputuloksesta, sillä tilaajamme on osoittanut olevansa tyytyväinen tilaamaansa materi-

aaliin ja se on meille kaikista tärkeintä. Jälkeenpäin mietittynä suuri merkittävä tekijä on myös ollut järjestelmällisyys ja ahkeruus, jolla olemme tuotoksen saaneet vietyä loppuun.

6.2 Työn merkitys

Jotta opinnäytetyö vastasi tilaajan tarpeita, jouduimme rajaamaan työtä. Suunnitelmissamme oli alun perin, että haastattelisimme myös yhden liikunnan aluejärjestön työntekijöitä tapahtuman järjestämisestä. Työntilaaaja ei kokenut kuitenkaan järkeväksi, että haastattelisimme vain yhtä aluejärjestöä. Aluejärjestöjä on seitsemäntoista ja näin emme olisi tilaajan mielestä saaneet riittävän laajaa näkemystä koko Suomen alueelta tapahtuman järjestämisestä.

Kehittämistyön alussa toivoimme olevamme avuksi tilaajamme organisaatiolle, jotta heidän olisi jatkossakin sujuvaa järjestää soveltavan liikunnan liikuntatapahtumia. Halusimme kiteyttää haastateltaviemme tietotaidon koulutusmateriaaliksi, jonka avulla he voivat kouluttaa uusia työntekijöitä. Tavoitteenamme oli tarjota materiaali, joka on helppokäyttöinen ja selkeä työkalu tuleville VAU:n työntekijöille. Halusimme tarjota materiaalin, jossa yhdistyy useamman ammattilaisen näkemys samasta asiasta oman työtehtävän näkökulmasta. Tavoitteena oli, ettei jokaisen työntekijän tarvitse perehdyttää uutta työntekijää tapahtuman järjestämiseen erikseen. Tällöin organisaatio säästää työntekijöiden työaika ja uusi työntekijä saa heti käsityksen tapahtuman järjestämisen kokonaisuudesta.

Uskomme, että työllämme on merkitystä yhteisöpedagogin ammattialalle. Kyseinen aihe lienee hieman vieras monelle alan opiskelijalle, joten tämä materiaali tarjoilee uutta tärkeää informaatiota. Myös muut tapahtumia järjestävät tahot vammaisjärjestöjen lisäksi voivat hyötyä materiaalista. Yksi merkittävä kohderyhmä ovat kuntien erityisryhmien liikunnanohjaajat.

6.3 Tilaajan kommentit ja tekijöiden kehittämissuhteet

Saadessamme opinnäytetyömme takaisin tilaajan väliluvusta, teimme heidän haluamansa muutokset opinnäytetyöhömmö. Muutokset liittyivät etupäässä ulkoasullisiin seikkoihin. Saimme myös hyviä ideoita koulutusmateriaalin rakenteeseen liittyen. Työntilaajan toiveesta lisäsimme koulutusmateriaaliin sisällysluettelon, vaihdoimme diojen järjestystä ja korjasimme kirjoitusvirheitä. Muutimme myös abstraktin osuuden vammaisuutta kuvaavan englannin kielisen termin suvaitsevaisempaan muotoon tilaajan pyynnöstä. Saimme myös pyynnön lisätä VAU:n ja Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKE:n tapahtumien järjestämisen liikunta tapahtuman -tarkastuslistan. Tämä lista oli yksi benchmarkkauksen kohteistamme.

Digitalisoituvat tulevaisuuden näkymät saattavat mahdollistaa aivan uusia näkökulmia tapahtuman järjestämiseen. On vaikeaa vielä edes ennakoida mitä kaikkea se tuo tullessaan, koska digimaailma kehittyy niin suurella vauhdilla eteenpäin. Se tuo todennäköisesti tullessaan paljon uusia mahdollisuuksia tapahtuman järjestämiseen liittyvillä kaikilla osa-alueilla. Ennen kaikkea markkinointi ja viestintä tulevat hyötymään digikehityksestä.

Digitaalisen maailman kehittyessä, voisi järjestössä olla tilausta jopa työntekijälle, joka koordinoi toimintaa sosiaalisen median kautta. Tällainen digityöntekijä voisi tavoitella varsinkin nuoria mukaan toimintaan ja antaa myös esimerkiksi varttuneemmillekin tietoa digimaailman mahdollisuuksista.

Moni vammaisliikkuja tarvitsee avustajan, jotta liikunta voisi mahdollistua. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että vapaaehtoiseksi ryhtyminen olisi mahdollisimman yksinkertaista ja helppoa. VAU:lla voisi olla tarjota henkilökohtaisen avustajan ”pankki”, johon innokkaat vapaaehtoiset voisivat ilmoittautua. Tällaisesta pankista VAU voisi linkittää vammaisen ja vapaaehtoisen yhteen, jolloin liikunnan harrastaminen mahdollistuisi tapahtumien ulkopuolellakin.

Opastamme voisi tulevaisuudessa hyödyntää aivan mihin liikuntatapahtuman järjestämiseen tahansa. Siinä on useita elementtejä, joita todennäköisesti puuttuu vammattomien liikuntatapahtumien järjestämisen oppaista. Nämä sovelta-

van liikunnan huomioon ottavat elementit olisi hyvä päätyä kaikkien tapahtumien suunnitteluvaiheisiin. Niiden huomioiminen nostaa kaikkien tapahtumien arvoa, käyttäjäkokemukset ovat laajemmin positiivisia ja ne eivät aiheuta lisäkustannuksia tullessaan huomioiduiksi jo suunnitteluvaiheessa.

Yhteisöllisyyttä, suvaitsevaisuutta ja näkyvyyttä tuo vammaisten ja vammattomien yhdessä tekeminen. Tämän vuoksi materiaali voisi kannustaa toteuttamaan tapahtumia, joissa vammaton ja vammainen toimisivat parina. Vammattomien mukaantulo voisi luoda mahdollisuuksia vammaisten liikuntaharrastusten edistämiseksi ja lisäksi sovelletun liikunnan näkyvyyttä.

Esteettömyyden turvaamiseksi tulevaisuudessa olisi tärkeää saada tulevat rakentamisen ammattilaiset ymmärtämään sen tärkeyden. Tämän vuoksi ehdotamme, että VAU antaisi tuleville rakentamisen ammattilaisille opinnäytetyön aiheeksi esteettömyyttä esille tuovan kehittämistyön.

Koulutusmateriaaliamme voisi vielä jatkossa jalostaa siten, että diaesitykseen lisättäisiin mahdollisia linkkejä videoihin, jotka käsittelisivät pääaiheita kuten esteettömyyttä, saavutettavuutta ja suvaitsevaisuutta. Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä voisi olla mielenkiintoista saada selville mihin suuntaan koulutusmateriaalimme osa-alueiden kehitys on mennyt. Onko tulevaisuuden tapahtumissa osattu ottaa huomioon paremmin erityisliikkujien tarpeet.

LÄHTEET

- Aalto, Timo 2017. Oppaasi onnistuneeseen tapahtumaan. Ammatilainen paljastaa 11 vinkkiä, joilla onnistut tapahtumassasi. Tapaus.
- Esteettömyyden tietokeskus 2017. Viitattu 10.4.2017.
http://www.esteeton.fi/files/attachments/esteeton/tarkistuslistat/eske_vau_tapahtumajarjestajan_muistilista_web.pdf
- Haarni, Ilkka 2006. Keskeneneräistä yhdenvertaisuutta. Vammaisten henkilöiden hyvinvointi ja elinolot Suomessa tutkimustiedon valossa. Raportteja 6/2006. Helsinki: Stakes.
- Hakkarainen, Kai & Paavola, Sami 2008. Teoksessa Auli Toom & Jussi Onnismaa & Anneli Kajanto (toim.) Hiljainen tieto. Aikuiskasvatuksen 47.vuosikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura, 64–73.
- Herranen, Jatta & Määttä, Jukka 2009. Teoksessa Kimmo Lind(toim.) Mahdollisuuksien maailma. Näkökulmia yhteisöpedagogien (AMK) koulutukseen ja työhön. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 63–65.
- Hirsjärvi, Sirkka 1997. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 161.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012. Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Jory 4.12.2012.
- HUS 2017. Sairaanhoido. Elinsiirrot. Viitattu 8.3.2017
<http://www.hus.fi/sairaanhoido/sairaanhoidopalvelut/elinsiirrot/Sivut/default.aspx>
- Kaunismaa, Pekka & Lind, Kimmo 2014. Työhyvinvointi kolmannella sektorilla. Sarja B. 37 Projektiraportit ja selvitykset. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Karvonen, Kaisa & Makkonen, Iita 2016. Esteettömyys luo yhdenvertaisuutta. Teoksessa Heikki Lauha & Suvi Tuominen (toim.) Kohti digitaalista nuorisotyötä. Helsinki: Verke, 143–145.
- Kehitysvammaliitto 2017. Kehitysvammaisuus. Viitattu 8.3.2017.
<http://www.kehitysvammaliitto.fi/suomeksi/tietoa-liitosta/kehitysvammaisuus/>
- Koivumäki, Kari 2013. Erityisliikunnan perustiedosto 2013. Viitattu 8.3.2017.
http://www.lts.fi/sites/default/files/page_attachment/erityisliikunnan_perustiedosto_2013_kari_koivumaki.pdf
- Pohjois-Savon Liikunta ry / SEKE-hanke 2014. Tapahtuma opas. Tapahtuman järjestäjän pikaopas 1.0. Kuopio: Pohjois-Savon Liikunta ry ja Kuopion Reipas ry.
- Kupias, Päivi & Salo, Matti 2014. Mentorointi 4.0. Helsinki: 2014 Talentum Media Oy.
- Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Jyväskylä: Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys.
- Liikuntatieteellinen Seura ry 2017. Soveltava liikunta. Viitattu 8.3.2017.
<http://www.lts.fi/soveltava-liikunta>

- Munuais- ja maksaliitto 2017. Hemodialyysihoito. Viitattu 8.3.2017.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/munuaissairaudet/dialyysihoito/hemodialyysi
- Mustonen, Mikael 2006. Ohikatsomisen taito. Harjoitusmenetelmä keskeisen näkökenttäpuutoksen aiheuttamien näkemisen ongelmien kuntouttamiseen. Näkövammaisten Keskusliiton julkaisu 1/2006. Helsinki: Näkövammaisten Keskusliitto ry.
- Näkövammaisten liitto ry 2016. Näkövammaisen palveluopas 2016. Teoksessa Vuokko Juntunen & Sari Kokko & Sinikka Mäntyjärvi & Virpi Peltomaa (toim.). Helsinki: Näkövammaisten liitto ry.
- Näkövammaisten liitto ry 2017. Näkövammaisuuden määrittäminen. Viitattu 8.3.2017.
<http://www.nkl.fi/fi/etusivu/nakeminen/maaritys>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma pro.
- Paloniemi, Susanna 2008. Hiljaisen tiedon jakaminen työyhteisössä. Työssäopimisen rajapinnalla. Teoksessa Auli Toom & Jussi Onnismaa & Anneli Kajanto (toim.) Hiljainen tieto. Aikuiskasvatuksen 47.vuosikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Rintala, Pauli & Huovinen, Terhi & Niemelä, Satu 2012. Soveltava liikunta. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 168. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.
- Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry 2017. Verkkovälitteinen haastattelu. 12/2016-01/2017. Helsinki ja Kuopio.
- Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry 2017. VAA:n synty. Viitattu 8.3.2017. <http://www.vammaisurheilu.fi/mika-on-vau/yleisesti-vausta/vaun-synty>
- Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry 2005. Elinsiirron saaneen liikuntaopas. Teoksessa Tuija Helander (toim.) Helsinki: Suomen Vammaisurheilu ja liikunta VAA ry, 7.
- Suur-Inkeroinen, Suvi 2012. Hiljaisen tiedon siirtäminen ja jakaminen. Case-tutkimus mestarit ja kisällit. Johtamistieteiden laitos, Tampereen yliopisto. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 20.2.2017
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84239/gradu06443.pdf?sequence=1>
- Talvela, Eeva-Liisa & Matero, Marja 2004. Liikuntavammaisuus. Esteistä mahdollisuuksiin. Vammaistyön perusteet. 1.Painos. Helsinki: WSOY, 253.
- Toom, Auli & Onnismaa, Jussi 2008. Teoksessa Auli Toom & Jussi Onnismaa & Anneli Kajanto (toim.) Hiljainen tieto. Aikuiskasvatuksen 47.vuosikirja. Helsinki: Kansanvalistusseura, 7–10.
- Vernerit 2017. Liikuntavamma. Viitattu 8.3.2017.
<http://verneri.net/selko/vammaisuus/lisavammat/>

LIITTEET

LIITE 1. Koulutusmateriaali

Tervetuloa järjestämään soveltavan liikunnan tapahtuma

- ***Tämä esitys on koottu työkaluksi liikuntatapahtuman järjestämiseen***
- ***Järjestipä minkä tahansa soveltavan liikunnan tapahtuman, voit hyödyntää luovasti ja tarpeen mukaan tätä opasta***
- ***Opas tarjoilee tapahtumaan rakennuspalikat***

www.vammaisurheilu.fi

Sisällysluettelo

1. Soveltavan liikunnan onnistunut tapahtuma	10. Avustajat
2. ESKE:n ja VAU:n tarkastuslista	11. Aikataulut
3. Esteettömyys ja saavutettavuus	12. Vakuutukset
4. Mitä? Missä? Milloin?	13. Vapaaehtoiset
5. Tapahtuman suunnittelu	14. Turvallisuus
6. Viestintä	15. Oheistapahtumat
7. Markkinointi	16. Huomioitavaa
8. Talous	17. Tartuta intoa
9. Ketkä ovat osallistujia	18. Uusia ideoita
	19. Tarkista vielä nämä

www.vammaisurheilu.fi

1. Soveltavan liikunnan onnistunut tapahtuma

- Tapahtumaympäristö ja tilat esteettömiä
- Erialaisten kommunikointimenetelmien huomioiminen
- Avustajien tarve ja määrä tiedossa
- Siirtymisiin tarvittavan ajan huomiointi
- Positiivinen, kannustava ja innostava ilmapiiri

www.vammaisurheilu.fi

2. ESKE:n ja VAU:n tarkastuslista

TARKISTA, ETTÄ:

Tapahtumapaikkaan pääsee

- Opasteet ovat selkeitä ja helppolukuisia, ja niitä on riittävästi.
- Kulkuväylät ovat tasaisia, kovapintaisia, luistamattomia ja riittävän leveitä.
- Pysäköintipaikat ovat lähellä. Esteettömät pysäköintipaikat ovat selkeästi merkittyjä ja leveydeltään vähintään 3600 mm.
- Saattoliikenteen pysähtymismahdollisuus on esteettömän sisäänkäynnin läheisyydessä.
- Sisäänkäynti on katettu, hyvin valaistu ja helposti havaittavissa.
- Avustajilla ja oppailla on maksuton sisäänpääsy.
- Tapahtumapaikalle pääsee ilman tasoeroja, mahdollisten portaiden oheen on rakennettu loiva luiska tai hissi, tai vaihtoehtoinen esteetön reitti on opastettu.
- Mahdollisen luiskan kaltevuus on sisällä enintään 8 % ja ulkona 5 %, ja sen leveys on vähintään 1000 mm.
- Portaat ovat helppokuikuiset ja niissä on molemmin puolin käsijohteet.
- Keskeisten toimintilojen tasoeroissa hissin koko on vähintään 1200 mm x 2300 mm ja oviaukon leveys vähintään 1000 mm.
- Tapahtumapaikalta löytyy esteetön wc (ns. iniva-wc). Isossa tapahtumassa tarvitaan useampi esteetön wc. Käytettäessä siirrettävää wc-kalustoa, osa niistä on esteettömiä.
- Keskeisten tapahtumatilojen lisäksi myös oheistilat (esim. varastot ja sosiaalitilat) ovat esteettömiä.
- Valaistus on riittävä ja häikäsemätön.
- Ovet, seinät, kalusteet ja välineet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan.
- Ovet on helppo avata ja niiden vapaa kulkuaukko on vähintään 900 mm, liikuntatilojen osalta 1000 mm.
- Keskeiset toimintatilat on varustettu toimivalla induktiosilmukalla ja ne on merkitty induktiosilmukan tunnuksella.

Tapahtumapaikassa pystyy osallistumaan

- Toimintatila on selkeä ja liikunnan ohjauksen apuna käytetään kuvia ja opasteita.
- Liikuntatehtävien alku- ja loppupisteet on merkitty selvästi.
- Avustaja- ja opaskoirat on huomioitu tapahtuman järjestelyissä, esim. merkityillä paikoilla.
- Tapahtumajärjestäjät ovat valmistautuneet avustamaan ja opastamaan, tai paikalla on yleisavustajia.
- Tapahtumajärjestäjät ja yleisavustajat erottuvat selkeästi vierasta esim. vaatetuksen avulla.
- Materiaali ja tapahtumatiedotus on monikanavaista (pistekirjoitus, selkoteesti, kohokartta jne.).
- Tilaisuudessa käytetään mikrofonia (kuulokojetta käyttävät henkilöt voivat hyödyntää induktiosilmukkaa).
- Toiminnan ohjaaja on valmistautunut kuvailemaan visuaalista materiaalia, esim. kuvia.
- Pelastussuunnitelmassa on otettu huomioon liikkumis- ja toimimisesteiset henkilöt.

www.vammaisurheilu.fi

3. Esteettömyys ja saavutettavuus

- Esteettömyys ei ole mielipide
→ mahdollistaa tasapuolisen palveluiden saannin
- Liikkuminen, näkeminen, kuuleminen ja ymmärrettävyyden helppous
- Liikkujien, urheilijoiden, yleisön ja muiden tilassa toimivien henkilöiden esteetön toiminta
- Linkki: mitä on saavutettavuus

http://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus

www.vammaisurheilu.fi

3. Esteettömyys ja saavutettavuus

Huomioi esteettömyys ja saavutettavuus:

- Katkeamattomana ketjuna: tapahtumaan saapumisesta tiloissa toimimiseen (ulkotilat ja sisätilat)
- Tapahtumatilojen esteetömissä rakennusratkaisuissa
- Tapahtumapaikassa tehtyjen välineiden, tavaroiden ja muiden materiaalien sijoittelussa
- Markkinoinnissa ja viestinnässä
→ selkokielisyys
(internetsivuilla, mainoksissa ja ilmoittautumisissa)

www.vammaisurheilu.fi

4. Mitä? Missä? Milloin?

- Mitä
→ mitä tapahtumassa tarjotaan ja mihin sillä pyritään
- Missä
→ tapahtumapaikka ja puitteet
- Milloin
→ ajankohta

www.vammaisurheilu.fi

Mitä?

- Onko kyseessä kilpailu, koulutus, leiri vai kokeilutapahtuma?
- Onko tavoitteena saada vammaiset liikkumaan, mainostaa organisaatiota, lisätä suvaitsevaisuutta, vertaistuki, hyvä meininki...

www.vammaisurheilu.fi

Missä?

- Tukevatko tilat valittua tavoitetta?
- Onko paikka esteetön ja saavutettava?
- Ovatko opasteet riittävät?
- Pääseekö paikalle omatoimisesti?
- Onko tapahtuma sisällä vai ulkona?

www.vammaisurheilu.fi

Milloin?

- Onko muita tapahtumia samaan aikaan?
- Sattuuko juhlapyhiä suunnitellulle ajankohdalle?
- Onko lomakausi samaan aikaan?
- Mihin vuodenaikaan tapahtuma järjestetään?
- Onko tapahtuma viikolla vai viikonloppuna?

www.vammaisurheilu.fi

www.vammaisurheilu.fi

5. Tapahtuman suunnittelu

- Riittävän aikainen aloittaminen
(myös vapaaehtoiset alusta pitäen mukaan)
- Tehtävien jako ja aikataulu
 - selkeät vastualueet
 - sovitut määräajat hoidettaville asioille
- Budjetti
 - olet selvillä tuloista ja menoista
- Tarvikeluettelo ja inventaario
 - tiedät mitä tarvikkeita tarvitsee hankkia ja mitä ei

www.vammaisurheilu.fi

6. Viestintä

- Henkilötarinoiden kautta viestiminen
- Viestinnän saavutettavuus
 - selkokieli (kehitysvammaisille tai henkilöille joilla on ymmärtämisen ja hahmottamisen vaikeuksia)
 - toimivuus (näkövammaisten lukulaitteilla)
- Erityisliikkujat ovat pirstaloituneet ympäri Suomen
 - selvitä olemassa olevat verkostot ja hyödynnä ne
- Ennakkomarkkinointi on myös viestintää
 - tavoitetaan potentiaaliset osallistujat sekä media

www.vammaisurheilu.fi

7. Markkinointi

- Tapahtuman tuotteistaminen/ yhteistyökumppaneiden hankkiminen
 - millainen tuote, miten se luodaan, miten se myydään
 - henkilötarinat, mainostilan myyminen, vaihtokaupat, hyvän tahdon idea
- Huomio yhteiskumppaneiden ideologian soveltuvuus oman organisaation tapahtumaan
- Samaan aikaan olevat muut tapahtumat

www.vammaisurheilu.fi

8. Talous

- Pikkuhankinnat isoina erinä
→ vältetään pienten summien kuiteilta
- Tapahtumiin osallistumismaksut vasta tapahtuman jälkeen
→ vältetään peruutusten takaisinmaksulta

www.vammaisurheilu.fi

www.vammaisurheilu.fi

9. Ketkä ovat osallistujia

- Kenelle järjestät tapahtuman?
→ millaista tietoa heistä tarvitaan
- Saako osallistujia valokuvata?
- Onko ennakoilmoittautumiset? (leirit, kisat)

www.vammaisurheilu.fi

10. Avustajat

- Miten paljon avustaja avustaa?
- Henkilökohtaisia vai yleisavustajia?
- Tarvitaanko avustajia ohjaajien lisäksi?
- Mistä avustajia saadaan?
- Mikä on sopiva avustajien määrä?
- Millainen on avustajien taitotaso?
(sairaanhoidolliset taidot)

www.vammaisurheilu.fi

11. Aikataulut

- Siirtymiset (paikasta toiseen, liikuntavälineisiin)
- Pukemiset ja riisumiset
- WC käynnit
- Ennakointi (millainen on avustamiseen menevä aika)

www.vammaisurheilu.fi

12. Vakuutukset

- Selvitä osallistujien, ohjaajien ja vapaaehtoisten vakuutukset
- Onko tarvetta vakuuttaa tavaroita?
- Tiedosta vakuutusehdot
→ huomio vapaaehtoiset ulkomaalaiset joilla ei ole sosiaaliturvatunnusta
(selvitä organisaation vakuutusasioista vastaavalta)

www.vammaisurheilu.fi

www.vammaisurheilu.fi

13. Vapaaehtoiset

- Paketoi vapaaehtoisen tehtävät
→ vapaaehtoinen löytää mieluisen ja sopiva tehtävä
- Rekrytoi ja perehdytä ajoissa
→ sitoutuu tehtäväänsä
- Vastuu ja kunniatehtävä sitouttaa
- Muista kiittää/palkita
→ kiitostapahtuma tapahtuman jälkeen, materiaali

www.vammaisurheilu.fi

14. Turvallisuus

- Ennakoi riskit
- Turvallisuussuunnitelma
 - selvitä onko tapahtumatilalla oma turvallisuussuunnitelman vai pitääkö sellainen laatia
- Selvitä missä on lähin sairaala/terveyskeskus
- Nimeä ensiapuvastaava jolla on ea-laukku ja –taidot

www.vammaisurheilu.fi

15. Oheistapahtumat

- Kohderyhmälle sopivia
- Oheistekemistä päätapahtuman lisäksi
- Muista välineet paikanpäälle
- Vastuuta kuka ohjaa mitäkin
- Arvio aktiviteettien kestot
- Huomio kylmällä säällä mahdollisuus lämmittelyyn

www.vammaisurheilu.fi

16. Huomioitavaa

- Haluatko kerätä tapahtumasta arviointia ja palautetta, jotta järjestää paremman tapahtuman seuraavalla kerralla
- Yksilöiden suoja
→ saako lasten kilpailujen tuloksia julkaista

www.vammaisurheilu.fi

www.vammaisurheilu.fi

17. Tartuta intoa

- Pidä yhteinen perehdytys kaikille tapahtuman toteutukseen osallistuville ja ole itse innostava
 - kerro tapahtuman taustat ja tavoitteet ja anna tapahtumalle kasvot
- Tuo tapahtuma esim. kauppakeskukseen
 - suvaitsevaisuutta yhteiskuntaan
- Tuo tapahtumaan tsemppaava kisamaskotti
- Kokeilutapahtumassa suoritusmerkintöjen kerääminen passiin, täydestä passista palkinto

www.vammaisurheilu.fi

18. Uusia ideoita

- Digitaalisen maailman hyödyntäminen
 - snapchat, facebook yms. Omaa elämistä helpottavia ideoita, ajatuksia, ehdotuksia.
 - palkinto parhaimmista ideoista
- One driven hyödyntäminen, tiedosto joka on kaikkien käytössä
 - laskutustietojen kerääminen, tarkastuslistat tavaroista

www.vammaisurheilu.fi

18. Uusia ideoita

- Vammaisen ja vammattoman muodostama liikuntapari
→ vammaton luo liikunnan mahdollisuuksia ja lisää suvaitsevaisuutta
- Työntekijä joka hyödyntää digimaailman mahdollisuuksia
→ viestintä, markkinointi, tavoittaa uusia liikkujia uusilla tavoilla

www.vammaisurheilu.fi

18. Uusia ideoita

- Avustajapankki
→ yhdistetään vapaaehtoinen avustaja ja vammaisen liikkumaan yhdessä
- Mitä keksit lisää?

www.vammaisurheilu.fi

19. Tarkista vielä nämä

- Luota mutta varmista
- Ajattele enemmän asioita kuin tarvitsee, ennakoi
- Etsi työntekijän vahvuudet, tee töitä niiden kanssa jotka ovat kiinnostuneita
- http://www.esteeton.fi/files/attachments/esteeton/tarkistuslistat/eske_vau_tapahtumajarjestajan_muistilista_web.pdf

www.vammaisurheilu.fi

Lähteet

- Aalto, Timo. Oppaasi onnistuneeseen tapahtumaan. Ammatillainen paljastaa 11 vinkkiä, joilla onnistut tapahtumassasi. Tapaus.
- Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. Jyväskylä: Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys.
- Pohjois-Savon Liikunta ry / SEKE-hanke 2014. Tapahtuma opas. Tapahtuman järjestäjän pikaopas 1.0. Kuopio: Pohjois-Savon Liikunta ry ja Kuopion Reipas ry.
- Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2017. Verkkovälitteinen haastattelu Soveltavan liikunnan nykytilanne ja tulevaisuus 8.3.2017. Valokuvat. Helsinki ja Kuopio
- Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2012-2015. Valokuvat. VAU:n tapahtumissa.

www.vammaisurheilu.fi

Kiitos!

www.vammaisurheilu.fi